

Leena Karhunen ja Irinja Martiskainen

Ammattiin opiskelevien kokemuksia yhteisöllisyydestä ja osallisuudesta

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi AMK

Sosiaaliala

Opinnäytetyö

2.8.2022

Tekijä	Leena Karhunen ja Irinja Martiskainen
Otsikko	Ammattiin opiskelevien kokemuksia yhteisöllisyydestä ja osallisuudesta
Sivumäärä	28 sivua + 3 liitettä
Aika	02.08.2022
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Ohjaajat	Yliopettaja Saila Nevanen Lehtori Ulla Saukkonen

Tässä opinnäytetyössä selvitettiin ammattiin opiskelevien kokemuksia yhteisöllisyydestä ja vaikuttamisen mahdollisuuksista Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda Nurmijärven ammattioppilaitoksessa. Tutkimuskysymyksinä olivat 1. Miten opiskelijat kokevat yhteisöllisyyden ja osallisuuden Keuda Nurmijärven yksikössä? Ja 2. Millaisia kehitysehdotuksia opiskelijoilla on osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen liittyen? Tutkimme tätä, koska ammatillisiin opintoihin kiinnittyminen on yhteiskunnallisesti tärkeää yhteiskuntaan osalliseksi pääsemisen ja nuoruuden kehitystehtävien näkökulmasta. Haastattelujen tuloksista Keuda Nurmijärven ammatillinen oppilaitos saa lisätietoa toimintansa kehittämisen tueksi.

Teoreettisena viitekehyksenä opinnäytetyössä toimivat yhteisöllisyyden ja osallisuuden käsitteet. Tässä opinnäytetyössä yhteisöllisyydellä tarkoitetaan ryhmään kuulumisen tunnetta ja uusien suhteiden muodostamista. Osallisuudella tarkoitetaan opiskelijoiden kokemuksia vaikuttamisesta ja sen mahdollisuuksista oppilaitoksessa. Opinnäytetyön tutkimusaineisto hankittiin haastattelemalla kuutta Keuda Nurmijärven ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijaa. Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista tutkimusta ja haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina yksilö- ja parihaastatteluina. Litteroitu aineisto analysoitiin teemoittamalla.

Haastattelujen perusteella ilmeni, että opiskelijat olivat tyytyväisiä oppilaitoksen ilmapiiriin ja oppilaitosyhteisöön. Tärkeimpiä yhteisöllisyyttä tukevia tekijöitä olivat kaverit, hyvä luokkahenki, mukavat opettajat ja tasa-arvoinen kohtelu. Haastatellut kokivat vaikuttamisen mahdollisuudet riittäviksi sekä tiesivät, miten voivat vaikuttaa oppilaitoksessa. Vaikuttamisen kanavien tulisi kuitenkin olla selkeitä ja helposti saavutettavia.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että Keuda Nurmijärven opiskelijoilla on positiivinen käsitys siitä, miten he voivat vaikuttaa ja olla mukana oppilaitosyhteisössä. Oppilaitoksen ilmapiiri koettiin avoimena ja kannustavana sekä henkilökunnan että opiskelijoiden taholta. Ryhmähengen merkitys oppilaitosviihtyvyydessä korostui. Oppilaitoksen yleistä ilmapiiriä tuki myös kokemus tasavertaisesta kohtaamisesta ja kohtelusta. Yhteisöllisyyden kehittämiseksi oppilaitoksessa tulisi järjestää tapahtumia sekä opiskelijaryhmittäin että koko oppilaitoksen kanssa. Osallisuuden kehittämiseksi opiskelijoiden toiveita ja mielipiteitä tulisi selvittää säännöllisesti toteutettavilla kyselyillä, koska ne antavat mahdollisuuden vaikuttaa ja lisäävät osallisuuden kokemuksia. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää paikallisesti esimerkiksi tapahtumia ja mielipidekyselyitä kehittämällä. Jatkotutkimuksena voisi toteuttaa kaikille Keudan ammattioppilaitoksen yksiköille suunnatun kyselytutkimuksen, jossa selvitetäisiin laajemman opiskelijajoukon käsityksiä osallisuudesta Keudassa.

Avainsanat	ammatillinen koulutus, osallisuus, yhteisöllisyys, nuoruus
------------	--

Author	Leena Karhunen and Irinja Martiskainen
Title	Experiences of Communality and Inclusion of Vocational Students
Number of Pages	28 pages + 3 appendices
Date	02 August 2022
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Instructors	Saila Nevanen, Principal Lecturer Ulla Saukkonen, Lecturer
<p>The aim of this thesis is to determine how students in a vocational institution find communality and experience inclusion. The survey was conducted in Keuda Nurmijärvi, a vocational institute in Central Uusimaa. Its goal was to provide information to help the organization develop its practices regarding support for its students in their transition to working life and attachment to society. The research questions were as follows: how do students experience and understand communality and inclusion in Keuda Nurmijärvi; and what ideas do students have for developing communality and inclusion in the vocational institution?</p> <p>The theoretical framework for this thesis centers around communality and inclusion. In this context, communality is defined as the sense of belonging to a group and the formation of new relationships. We define inclusion as the students' experience of how they can influence formal and informal decision-making processes in Keuda Nurmijärvi. The data for this thesis was acquired by interviewing six students, both first- and second-year students. The method used was qualitative research, and the interviews were implemented as semi-structured individual and pair interviews. The interview material was transcribed and then analyzed by themes.</p> <p>Based on the interviews, it was apparent that the students were content with the atmosphere in school, as well as their learning community. The major factors supporting communality were friends, inclusive class spirit and overall equal treatment of students. The interviewed students felt that there were enough possibilities to influence school decisions and that they knew how to do so. Those means to influence, however, should be straightforward and accessible.</p> <p>In conclusion, the students of Keuda Nurmijärvi campus feel that they can influence and be part of their learning community. The school atmosphere was seen as open and encouraging, both on the part of students as well as the teachers. Group spirit was one of the most important aspects when campus well-being was discussed. This general atmosphere was strengthened by the experience of being met and treated as equals. To promote communality, the school should organize events for all the students, and for class groups. Students' opinions and wishes should be sought regularly with questionnaires, since these practices give the students the means to influence, and thus increase inclusion.</p> <p>The results of this study can be used locally in developing events and questionnaires. Further studies could include another questionnaire which would study views of inclusion in all units of Keuda Vocational Institute.</p>	
Keywords	vocational training, inclusion, communality, youth

1	Johdanto	1
2	Nuoret ammatillisessa koulutuksessa	2
2.1	Ammatillinen koulutus	2
2.2	Keuda Nurmijärven ammattioppilaitos	4
2.3	Nuoruuden kehitystehtävät	4
2.4	Kouluterveyskyselyn 2021 tuloksia	6
3	Yhteisöllisyys ja osallisuus ammatillisissa opinnoissa	7
3.1	Nuorten kiinnittyminen ammatillisiin opintoihin	7
3.2	Yhteisöllisyys ja osallisuus käsitteinä	8
3.3	Osallisuuden ja yhteisöllisyyden yhteiskunnalliset vaikutukset	10
4	Tutkimusasetelma	11
5	Tutkimusmenetelmät	12
5.1	Osallistujat	12
5.2	Aineiston hankinta	14
5.3	Teemoittelu analyysimenetelmänä	15
6	Tulokset	16
6.1	Yhteisöllisyyden kokemukset opintojen aikana	16
6.2	Osallisuuden kokemukset opintojen aikana	18
7	Johtopäätökset	20
7.1	Osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen oppilaitoksessa	21
7.2	Kehittämissuhteita	22
8	Pohdinta	24
	Lähteet	29

Liitteet

Liite 1. Kutsu haastateltaville

Liite 2. Haastattelun kysymykset

Liite 3. Tietosuojaseloste

1 Johdanto

Opinnäytetyössämme selvitämme ammattiin opiskelevien kokemuksia yhteisöllisyydestä ja vaikuttamisen mahdollisuuksista Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keudan Nurmijärven toimipisteessä. Tutkimuskysymyksemme ovat: 1. Miten opiskelijat kokevat yhteisöllisyyden ja osallisuuden Keuda Nurmijärvellä? Ja 2. Millaisia kehitysehdotuksia opiskelijoilla on osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen liittyen?

Valitsimme tämän aiheen opinnäytetyöllemme, koska olemme kiinnostuneita nuorten kanssa työskentelystä erityisesti yhteisöllisyyttä ja osallisuutta korostaen. Ammattiin opiskelevien nuorten opintoihin kiinnittyminen vaikuttaa siihen, miten he myöhemmin sijoittuvat yhteiskuntaan. Tähän elämänvaiheeseen kuuluvat myös oman identiteetin, urasuunnittelun ja itsenäistymisen kehitystehtävät, joihin yhteisöihin kuulumisen ja osallisuuden kokemukset vaikuttavat (Dunderfelt 2011: 84–85). Ajankohtaiseksi aiheen tekee myös koronapandemian vaikutukset ammatillisten opintojen toteutukseen. Lisäksi oppivelvollisuus laajeni syksyllä 2021 koskemaan myös toisen asteen opintoja (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020). Nämä näkökulmat huomioiden ammatillisissa opinnoissa tulisi huomioida opiskelijoiden kokonaisvaltaisen ohjauksen ja tuen merkitys. Opinnäytetyötä varten tutustuimme ammattikoululaisista tehtyihin tutkimuksiin yhteisöllisyyden ja osallisuuden näkökulmasta. Näin saimme kattavan kuvan siitä, millaisia suosituksia ja kehittämistarpeita ammatilliseen koulutukseen liittyy.

Kahden vuoden välein koululaisille tehtävän Kouluterveyskyselyn viimeisimpien tulosten mukaan ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista tytöistä 60 % ja pojista 79 % kertoi olevansa tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä. Kouluterveyskyselyn perusteella lasten ja nuorten kokema yksinäisyys on kuitenkin yleistynyt vuosien 2019–2021 välisenä aikana. Ammattiin opiskelevien vastausprosentti kouluterveyskyselyssä oli 32 %, mikä on huomattavasti alhaisempi kuin muissa kohderyhmissä ja antaa perusteita paikalliselle tutkimukselle. (Helakorpi & Kivimäki 2021: 3–4.) Yhteisöllisyyden tukeminen on yksi keino lisätä opiskelijoiden sitoutumista koulu yhteisöön. Näin voidaan myös vähentää yksinäisyyden kokemuksia.

Suomessa ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelijoiden hyvinvointia tukee se, että suurin osa nuorista viihtyy koulussa hyvin. Koronapandemian aiheuttamat poikkeusolot vaikuttivat hyvinvointiin muun muassa opiskelutovereiden ja henkilökunnan päivittäisen

kanssakäymisen vähentymisenä. Tämä on osaltaan muuttanut osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia sekä lisännyt epävarmuutta opintojen etenemisen suhteen. Opiskeluhuollossa tuleekin jatkossa huomioida entistä enemmän erityisesti opiskelijoiden yhteisöllisen hyvinvoinnin tukemistapoja. (Goman ym. 2020: 54.) Koulutuksen järjestäjän tulisi vahvistaa yhteisöllisyyttä, osallistaa opiskelijoita yhteistoiminnalla sekä panostaa ryhmäytymiseen. Lisäksi sekä opiskelijoita että koko oppilaitosyhteisöä tulisi rohkaista positiiviseen opiskeluvireeseen ja tulevaisuuden uskon vahvistamiseen. Opiskelijoiden erilaisia tuen tarpeita yhteistyötaitoissa, keskittymisessä ja motivaatiossa tulisi kartoittaa, jotta ammatillisia taitoja voisi tukea enemmän. Tärkeänä keinona tässä on kannustaminen ja rohkaiseminen, mihin koko henkilökunnan tulisi osata kiinnittää huomiota erilaisissa oppimis- ja sosiaalisissa tilanteissa. (Opetushallitus 2022.)

Opinnäytetyön yhteistyökumppaninamme toimiva Keuda Nurmijärvi tarjoaa ammatillista peruskoulutusta nuorille ja aikuisille. Oppilaitoksessa ollaan kiinnostuneita siitä, miten yhteisöllisyyttä ja osallisuutta voitaisiin jatkuvasti kehittää opiskelijoiden viihtyvyyden tukemiseksi. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli saada tietoa, jonka avulla voidaan kohdentaa ja kehittää opiskelijoiden yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen liittyvää toimintaa Keudan yksikössä. Opinnäytetyötä tehtäessä Leena Karhunen työskenteli Keuda Nurmijärven yksikössä ammattiohjaajana ja Irinja Martiskainen oli organisaation ulkopuolinen henkilö.

2 Nuoret ammatillisessa koulutuksessa

2.1 Ammatillinen koulutus

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan ammatillisessa perustutkinnossa opiskelevia nuoria. Ammatillisella koulutuksella tarkoitetaan ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja. Ammatillista perustutkintoa opiskellessa opetellaan ja osoitetaan ammatilliset perusvalmiudet ammattialan eri tehtäviin. Ammatilliset perustutkinnot ovat laajuudeltaan 180 osaamispistettä ja ne muodostuvat pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista sekä yhteisistä tutkinnon osista. Ammatillisissa opinnoissa osoitetaan alan ammatillinen osaaminen. Lisäksi yhteisissä tutkinnon osissa osoitetaan viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattisluonnontieteellinen osaaminen sekä yhteiskunta- ja työelämäosaaminen. (Opiskelu ja tutkinnot 2021.)

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on olla vaikuttavaa ja sen tulisi vastata työelämän ajankohtaisiin osaamistarpeisiin. Nykyisin oppiminen nähdään elämän mittaisena, ja se

palvelee sekä yksilön kehitystä että työelämää. Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on vahvistaa osallisuutta yhteiskunnassa. Koulutuksen pitkäjänteinen uudistaminen tukee myös työelämän kehittämistä. (Opetushallitus 2019: 18.)

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on muun muassa lisätä väestön ammatillista osaamista, edistää työllisyyttä, sekä tukea elinikäistä oppimista ja kasvua. Tämä määritellään laissa ammatillisesta koulutuksesta:

Tässä laissa tarkoitettujen tutkintojen ja koulutuksen tarkoituksena on kohottaa ja ylläpitää väestön ammatillista osaamista, antaa mahdollisuus ammattitaidon osoittamiseen sen hankkimistavasta riippumatta, kehittää työ- ja elinkeinoelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin, edistää työllisyyttä, antaa valmiuksia yrittäjyyteen ja työ- ja toimintakyvyn jatkuvaan ylläpitoon sekä tukea elinikäistä oppimista ja ammatillista kasvua. Tässä laissa tarkoitetun koulutuksen tarkoituksena on lisäksi edistää tutkintojen tai niiden osien suorittamista.

Tässä laissa tarkoitetun koulutuksen tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintovalmiuksien, ammatillisen kehittymisen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017 1 luku 2 §.)

Ammatillisen koulutuksen laadukkaassa toteuttamisessa ja kehittämisessä korostuu yhteistyökumppanien, henkilöstön ja opiskelijoiden osallistuminen opetuksen suunnitteluun. Tämän tarkoituksena on taata asiakaslähtöinen ammatillisen koulutuksen kokonaisuus. (Opetushallitus 2019: 27.) Tämän toteutumisesta vastuussa on Opetus- ja kulttuuriministeriö, jonka tehtävänä on tuottaa tietoa sekä seurata koulutuksen vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta (Opetushallitus 2019: 23).

Syksyllä 2021 Oppivelvollisuuslaissa (1214/2020 1 luku, 2 §) astui voimaan muutos, jossa nostettiin oppivelvollisuusikää 18 vuoteen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että toisen asteen opinnot siirtyivät oppivelvollisuuden piiriin. Ammatillisen koulutuksen piiriin saattaa tämän myötä tulla opiskelijoita, joiden motivaatio opiskelemiseen on epävarmaa. Näidenkin opiskelijoiden kiinnittymistä opintoihin voidaan kuitenkin tukea yhteisöllisyyden keinoin (Niittyalahti 2021: 67).

2.2 Keuda Nurmijärven ammattioppilaitos

Keuda Nurmijärvellä opiskelijoita on noin 600. Nurmijärvellä voi opiskella sosiaali- ja terveysalan, tekniikan- ja liikenteen alan, hotelli- ja ravintola-alan, media-alan ja liiketalouden alan ammatillisia tutkintoja. (Keuda a.)

Oppilaitoksessa tehtävää sosiaalityötä tekee pääasiassa kuraattori, mutta ammattikouluissa työskentelee myös muuta ohjaushenkilöstöä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaan oppilaitoksen on järjestettävä opiskelijoille ennaltaehkäisevää opiskelijahuoltoa, johon kuuluvat muun muassa psykologi-, kuraattori- ja terveydenhoitopalvelut. Kuraattoripalveluilla edistetään opiskeluyhteisön hyvinvointia ja tuetaan yksittäisten opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia. Palveluiden tulee olla helposti saavutettavia ja henkilökohtaisia, joten kuraattorin kanssa tulee päästä keskustelemaan helposti ja nopeasti.

Opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseksi Keudassa toimivat hyvinvointiryhmät, jotka seuraavat ja kehittävät yhteisön hyvinvointia sekä ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Opiskelijoiden käytössä ovat myös ilmaiset kuraattori-, psykologi- ja terveydenhoitopalvelut. (Keuda b.) Opiskelija voi saada yksilöllistä tukea opintojen suorittamiseen tukipaja Keudaattorissa muun muassa erityisopettajien, ammattiohjaajien ja aineenopettajien tuella. (Keuda c). Hyvinvointisuunnitelmassa (2022) Keuda Nurmijärven hyvinvointiryhmän tavoitteena on muun muassa järjestää keväällä 2022 yhteisöllisyyttä ja ammatti-identiteettiä tukeva tapahtuma, jossa opiskelijat voivat esitellä oman alansa opintoja ja tutustua toistensa ammatillisiin opintoihin. Keuda Nurmijärven hyvinvointiryhmään kuuluvat toimialapäällikkö, kuraattorit, erityisopettajat, oppilaanohjaajat, psykologi, terveydenhoitaja, opiskelijakunnasta vastaava ja opiskelijoiden edustajat.

2.3 Nuoruuden kehitystehtävät

Dunderfelt (2011: 84–85) jakaa nuoruuden kolmeen vaiheeseen. 12–15-vuotiaana, nuoruuden varhaisvaiheessa, koetaan ihmissuhteiden kriisi. Nuoruusiän keskivaihe, ja identiteettikriisi on noin 15–18-vuotiaana, ja se osuu toisen asteen koulutuksen kanssa samaan aikaan. Toisen asteen koulutukseen siirtyminen on yksi kriittisiä nivelvaiheita nuoren kouluelämässä. Nuoruusiän loppuvaiheessa, 18–20-vuotiaana, koetaan ideologinen kriisi. Identiteettikriisin aikaan nuori tutkii omaa käsitystään hänelle merkittäviin asioihin ja ihmisiin. Elämän realiteetit alkavat hahmottua, ja nuoren on pohdittava kuinka asettua yhteiskuntaan.

Nuoruudessa omat kiinnostuksen kohteet ja tavoitteet elämässä ohjaavat valintoja, mutta erityisesti omiin kykyihin uskomisen vaikuttaa tavoitteiden saavuttamisen mahdollisuuteen. Nuoruudessa valittu mieleinen koulutus on merkityksellistä, koska sillä luodaan perusta tulevaisuuden työelämälle ja siten myös taloudelliselle itsenäisyydelle. (Nurmi ym. 2014: 152–153.)

Nuoruuden psyykkis-sosiaaliseen kehitykseen kuuluu kehitystehtävien mukaisesti ihmiselle itselleen mieleisten ympäristöjen ja seuran valitseminen. Esimerkiksi ammattikoulutuksen valitseminen ja sinne hakeutuminen on yksi tavoitteista luoda omaa identiteettiä. (Nurmi ym. 2014: 150.) Dunderfelt (2011: 85) kertoo Havighurstin määrittelemistä kehitysvaiheista, joissa haasteiden läpikäyminen mahdollistaa kehittymisen, ja siirtymisen seuraavaan kehitysvaiheeseen. Näitä haasteita ovat esimerkiksi oman fyysisen ulkonäkönsä hyväksyminen, tunne-elämässä itsenäisyys suhteessa omiin vanhempiin ja muihin aikuisiin, valmius parisuhteeseen, oman maailmankatsomuksen kehittäminen sekä sosiaalisesti vastuullisen käyttäytymisen oppiminen.

Ihmisen looginen ja abstrakti ajattelu kehittyy vasta nuoruudessa (Dunderfelt 2011: 86). Samaan aikaan nuoret kokevat tunteet voimakkaina, eivätkä vielä ole kypsiä tunne maailmassaan (Dunderfelt 2011: 92). Oppimisen kannalta kehitysvaihe on merkittävä, koska laajempien kokonaisuuksien oppiminen ja hallitseminen mahdollistuvat päättelykyvyn kehittymisen vuoksi (Dunderfelt 2011: 86–67). Nuori tarvitsee vielä tukea tunteiden säätelyssä ja ongelmanratkaisussa, vaikka pyrkiikin itsenäistymään vanhemmistaan. Aikuisten tuki ja hyväksyvä vuorovaikutus on nuorelle tärkeää. (MLL 2018.) Koulussa opettajat, koulukuraattori ja kouluterveyden huolto voivat tukea nuorta, jos vanhempien kanssa keskusteleminen on vaikeaa nuoresta tai vanhemmista johtuen. Myös koulutovereiden seura, ja koulu yhteisöön kuulumisen ovat merkittäviä vertaistuen lähteitä. (Nurmi ym. 2014: 148.) Nuoruudessa vertaiset ovat myös tärkeä oppimisen lähde. Oma perhe ja vanhemmat ovat edelleen tärkeitä, mutta ystävyysuhteet nousevat vähintään samalle tasolle, ellei ohikin. (Nurmi ym. 2014: 163.)

Kuronen (2010: 324–325) sekä Maynard ja Stuart (2018: 130) painottavat vaikeissa elämäntilanteissa olevien nuorten tukemista, ja näkevät sen ehtona opinnoissa etenemiselle. Nuorten kannalta ihmissuhteet sekä yhteisöön kuulumisen ovat tärkeitä tekijöitä itsetunnon ja yhteiskuntaan kuulumisen tunteen rakentumisen kannalta. Sosiaalinen vaikutus jää vajaaksi nuoruuden kehitystehtävien edetessä, jos nuori ei pääse osalliseksi eri yhteisöihin.

2.4 Kouluterveyskyselyn 2021 tuloksia

Kouluterveyskysely tehdään joka toinen vuosi peruskoulun, lukion ja ammattikoulujen opiskelijoille. Kyselyssä kartoitetaan muun muassa lasten ja nuorten hyvinvointia, opiskelua, osallisuutta ja avun saantia kansallisella ja paikallisella tasolla. Keväällä 2021 toteutetussa kouluterveyskyselyssä korostui nuorten kokemus yksinäisyys. Oppilaitosten tulisikin kehittää toimintaa nuorten tukemiseksi yhteisöllisesti. (Kouluterveyskysely 2021.) Seuraavaksi tarkastelemme poimintoja Keuda Nurmijärven kouluterveyskyselyn tuloksista yhteisöllisyyden ja osallisuuden näkökulmasta.

Taulukko 1. Keuda Nurmijärven kouluterveyskyselyiden vertailua vuosien 2019 ja 2021 välillä (poimintoja Kouluterveyskysely 2021.)

	2019	2021
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, %	72,6	63,9
Pitää koulunkäynnistä, %	81,2	78,8
Kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä, %	66,4	56,2
Kokee olevansa tärkeä osa kouluyhteisöä, %	47,9	34,7
Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa, %	28,9	15,5
Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulun tapahtumien järjestämiseen, %	33,6	29,2
Luokan tai ryhmän ilmapiiri tukee mielipiteen ilmaisua, %	93,0	84,9
Ongelmia oppimisyhteisön ilmapiirissä, %	0,9	1,4
Opettajalta saatu välittävä ja oikeudenmukainen kohtelu, %	67,3	78,1
Saanut tukea ja apua oppimiseen ja koulunkäyntiin etäopetuksessa lukuvuoden aikana, %	-	81,5

Kouluterveyskyselyn (2021) oppilaitoskohtaisia tuloksia 2019 ja 2021 vertailtaessa Keuda Nurmijärven opiskelijoiden elämään tyytyväisyys on laskenut vähän. Opiskelijat ovat kuitenkin pääasiassa tyytyväisiä elämäänsä. Myös noin 80 % opiskelijoista pitää koulunkäynnistä, eikä tässä ole juurikaan muutosta. Osallisuuteen liittyvissä kysymyksissä sekä luokka- että kouluyhteisöön kuulumisen tunne ovat vähentyneet tarkastelujakson aikana. Vain noin 35 % opiskelijoista kokee olevansa tärkeä osa kouluyhteisöä. (Kouluterveyskysely 2021.) Kouluterveyskysely 2021 tehtiin etäopetuksen aikana, mikä on voinut vaikuttaa kyselyn tuloksiin ja vastausmääriin.

Keuda Nurmijärven opiskelijoista vain pieni osa kokee kouluterveyskyselyn (2021) mukaan voivansa vaikuttaa koulun asioihin ja tulokset ovat heikentyneet vuodesta 2019. Kuitenkin opiskelijat kokevat voivansa vaikuttaa paremmin esimerkiksi koulun tapahtumien järjestämiseen. Suurin osa opiskelijoista myös kokee, että ryhmän ilmapiiri tukee mielipiteen ilmaisua ja toisaalta oppimisyhteisön ilmapiirissä ongelmia kokee vain alle 2 % opiskelijoista. Opiskelijoista lähes 80 % kokee saavansa opettajilta välittävää ja oikeudenmukaista kohtelua, mikä voi osaltaan tukea opiskelijoiden kouluviihtyvyyttä. Tulos on parantunut vuodesta 2019. Opiskelijoista valtaosa (yli 80 %) kokee saaneensa tukea ja apua opiskeluun etäopetuksessa lukuvuoden aikana. (Kouluterveyskysely 2021.)

3 Yhteisöllisyys ja osallisuus ammatillisissa opinnoissa

Opinnäytetyömme teorettinen viitekehys on osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen ammatillisissa opinnoissa. Keskeisiä käsitteitä ovat yhteisöllisyys ja osallisuus. Tässä opinnäytetyössä tarkoitamme yhteisöllisyydellä ryhmiin kuulumista ja oppilaitoksen sosiaalista ilmapiiriä. Osallisuudella tarkoitamme opiskelijoiden vaikuttamisen mahdollisuuksia ja tapoja oppilaitoksessa.

3.1 Nuorten kiinnittyminen ammatillisiin opintoihin

Niittylahden (2021: 67) mukaan ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelijat kiinnittyvät opintoihin suhteessa kouluyhteisöön – erityisesti suhteessa opettajaan ja opiskeluryhmään. Opiskelijoille kavereiden merkitys koulunkäynnin syynä on erityisen tärkeä ensimmäisenä opiskeluvuotena. Veijola (2003: 15–16) taas painottaa ammatilliseen koulutukseen kiinnittymisen merkitystä yhteiskunnallisen osallisuuden kannalta. Hänen mukaansa kaikkien oppilaitosten työntekijöiden tulisikin kantaa vastuuta ryhmäytymi-

sestä ja oikeudenmukaisesta kohtelusta. Oppilaitoksen toimintatavat voivat lisätä syrjäytymisen riskiä, jos opiskelijat eivät saa riittävää tukea. Oppilaitoksissa tulisi huomioida erityisesti ne opiskelijat, jotka eivät saa kotoa tarvittavaa tukea opintoihin ja elämän taitoihin.

Scamblerin ja Tjoran (2020: 3–4) mukaan sosiaalisen vuorovaikutuksen yhteys yhteiskunnalliseen kehitykseen on merkittävä, ja tämä ymmärretään koulumaailmassa. Oppilaitos voi yhteisönä olla haastava, jos sen jäsenillä ei ole muuta yhteistä kuin kouluympäristö. Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskellaan useita eri aloja, joten opiskelijoiden kiinnostuksen kohteet voivat olla hyvinkin erilaisia. Yhteishengen nostaminen vaatii suunnitelmallista työtä koulun henkilökunnalta. Oppilashuollolla on tässä suuri merkitys, samoin opiskelijajärjestöillä.

Boronski ja Hassan (2020: 110) lähestyvät nuorten tukemista sosiologian näkökulmasta, ja vaikka he kirjoittavat luokkayhteiskunnan lähtökohdista, voidaan selviä yhtäläisyyksiä vetää myös suomalaiseen kouluun. Vähemmistöjen huomioiminen ja oikea kohtaaminen on ajankohtainen aihe, ja Boronski ja Hassan (2020: 110) jopa kyseenalaistavat opettajien sosiaaliset valmiudet, jos näin ei tapahdu. Koulu on merkittävä yhteisö ammattikouluikäisille nuorille, ja siinä osallisena oleminen täytyy tehdä mahdolliseksi jokaiselle oppilaalle. Myös Kurosen (2010: 324–325) sekä Maynardin ja Stuartin (2018: 130) tutkimukset koulusuhteen rakentumisesta tukevat näitä havaintoja. He painottavat vaikeissa elämäntilanteissa olevien nuorten tukemista, ja näkevät sen ehtona opinnoissa etenemiselle. Nuorten kannalta ihmissuhteet sekä yhteisöön kuuluminen ovat tärkeitä tekijöitä itsetunnon ja yhteiskuntaan kuulumisen tunteen rakentumisen kannalta. Myös Niittylahti (2021: 72) painottaa vanhempien ja kodin tuen merkitystä erityisesti ensimmäisen vuoden opiskelijoilla. Maunun (2016: 93–97) tutkimus sosiaalipedagogisten menetelmien käytöstä ammattikouluissa antaa käsityksen siitä, että menetelmät tukevat koko oppilaitosyhteisön toimintaa ja opiskelutaitoja. Tunnetuista positiivisista vaikutuksista huolimatta esteenä menetelmien käytölle koetaan opettajan työhön liittyvät kiireet ja paineet.

3.2 Yhteisöllisyys ja osallisuus käsitteinä

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) määrittää oppilashuollon yhteisölliseksi, ja opiskelijoiden tukemisen koko henkilökunnan tehtäväksi. Scamblerin ja Tjoran (2020: 3–4) mukaan yhteisö muodostuu yhteen kuulumisesta, yhdessä pysymisestä ja yhdessä toimimisesta. Yhteisöllisyyteen kuuluu kanssakäyminen niiden kanssa, joiden kanssa on jotain yhteistä. Yhteenkuuluvuutta lisää myös ymmärrys siitä, miten oma

ryhmä eroaa muista ryhmistä. Nivala ja Ryyänen (2019: 204) pitävät yhteisöllisyyttä myös ohjauksen välineenä, jolla pyritään mahdollistamaan ja luomaan suhteita ihmisten välille. Erityisesti tavoitteena on luoda mahdollisuuksia uusien yhteisöjen muodostumiselle mahdollistamalla yhteistoimintaa ja tukemalla osallistumista. Yhteisöllisyys sosiaalipedagogisena työmenetelmänä on vuorovaikutussuhteiden ja yhteistoiminnan tukemista erilaisissa sosiaalisissa yhteyksissä esimerkiksi oppilaitoksissa yhteistyössä opiskelijoiden, henkilökunnan ja perheiden kanssa.

Nivala ja Ryyänen (2019: 138–139) määrittävät osallisuuden yksilön ja yhteisön väliseksi suhteeksi, jossa molemmilta edellytetään jotain. Osallisuus ei voi toteutua pelkästään yksilön toiminnan tai tavoitteiden kautta, vaan yhteisön pitäisi olla sellainen, johon yksilö voi kuulua, jossa hän voi toimia ja johon hän kokee kuuluvansa. Näitä kaikkia kolmea tasoa tarvitaan, että osallisuuden kokemus voi toteutua. Ideaalissa tilanteessa yksilö kuuluu yhteisöön täysvaltaisena ja tasa-arvoisena jäsenenä. Maunu ja Kiilakoski (2018: 26) kirjoittavat sosiaalisesta osallisuudesta ammatillisissa oppilaitoksissa ja määrittelevät sen rakentuvan vuorovaikutuksessa oman ryhmän ja eri yhteisöjen kesken. Yksilön minuus kehittyy suhteessa toisiin ihmisiin ja kaikki vuorovaikutussuhteet vaikuttavat siihen, millaiseksi henkilö kokee itsensä. Kataja (2021: 87) taas tuo esille, kuinka koulumaailmassa osallisuuden toteutumisen haasteena voi olla yksilön itsejärjäämisen ja itseohjautumisen korostuminen, jolloin heikommin pärjäävät opiskelijat jäävät helpommin ulkopuolisiksi.

Osallistumisen vuorovaikutteinen toteutuminen voi parhaimmillaan luoda toimintamallin, jossa yksilö yhteenkuuluvuuden ja merkityksellisyyden kokemuksen kautta toimii yhteisössä aktiivisesti ja auttaa yhteisöä kehittymään edelleen. (Nivala & Ryyänen 2019: 140.) Kansallisen koulutuksen arviointikeskus (jatkossa Karvi) suositteleekin oppilaitoksille osallisuuden ja yhteisöllisyyden kehittämiseksi mm. opiskelijoille luontevien vaikuttamisen kanavien käyttöön ottamista sekä verkostoitumisen hyödyntämistä vaikuttamistyössä. Myös tapahtumien järjestäminen voi tukea yhteisöllisyyttä. (Hakamäki-Stylman ym. 2021: 3–4.)

Nivalan ja Ryyänen (2019: 139) mukaan yhteisö sosiaalipedagogisena käsitteenä edustaa ideaalia ympäristöä kasvulle. Osallisuutta helpottavat paitsi yhteisöjen tukeminen, myös yksilön elämänhallinta ja sen eri muodot kuten elämän merkityksellisyyden kokeminen, sosiaaliset taidot ja tunteiden hallinta. Osallisuutta voivat uhata huono elämänhallinta, esimerkiksi taloudelliset ongelmat, päihteet, sairaudet tai syrjintä. Toisaalta Maynardin ja Stuartin (2018: 6–7) näkemys on, että hyvinvoinnin tukemisella voi

olla laajempia yhteiskunnallisia vaikutuksia. He huomauttavat, että nuoren perustarpeiden täytyy olla tyydytettynä, ennen kuin hänellä on voimia löytää toimijuutensa ja voimaantua yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi. Lisäksi Mager ja Nowak (2012: 44) tuovat esille, että useissa tutkimuksissa on todettu aktiivisuuden koulun toiminnassa lisäävän toimijuuden kokemusta.

Tutkimuksissa on pohdittu myös yhteisöllisyyden negatiivisia vaikutuksia. Mager & Nowak (2012: 47) raportoivat tutkimuksessaan esimerkiksi pettymyksen ja turhautumisen tunteita, kun opittuja vaikuttamisen taitoja ei voikaan hyödyntää halutulla tavalla tai seuraukset eivät ole haluttuja. Nivalan ja Ryynäsen (2019: 139–143) mukaan myös epätasa-arvoisissa yhteisöissä yhteenkuuluvuuden tunne voi olla erittäin vahva. Tällöin todellinen yhteisöllisyys ei kuitenkaan toteudu, koska yksilöt eivät voi vaikuttaa yhteisön toimintaan riittävästi tai ollenkaan. Myös fyysiset tai kulttuurilliset syyt saattavat estää yhteisöllisyyden saavuttamista ja näin ollen vahvistaa ennakkoluuloja.

Yhteisön ja yhteisöllisyyden käsitteitä tarkastellaan eri tieteenaloilla eri näkökulmista. Esimerkiksi sosiologiassa, yhteiskuntatieteissä ja teologiassa on tärkeää tarkastella sitä, miten ihmiset hakeutuvat luontaisesti yhteisön jäseniksi. Yksilön kannalta merkittävää on myös yhteisön ulkopuolelle jääminen. Yhteisö voi täten olla positiivinen tai negatiivinen vaikuttaja yksilön elämässä. (Scambler & Tjora 2020: 1.)

3.3 Osallisuuden ja yhteisöllisyyden yhteiskunnalliset vaikutukset

Ammattiin opiskelevien kokemuksia oppilaitoksen yhteisöllisyyden merkityksestä opintoihin kiinnittymisessä on tärkeä tutkia siksi, että loppuun suoritettu koulutus ja tutkinto ovat perustana työllistymiselle. Koulutus ja ammattiin valmistuminen tukevat yksilön tu-lokehitystä, osaamista ja työllistymistä, sekä parantavat siten myös yhteiskunnan tuot-tavuutta. Yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasolla opintoihin kiinnittyminen on sekä yksilön että yhteiskunnan hyvinvointia lisäävä tekijä. (Asplund & Maliranta 2006: 47; Laki am-matillisesta koulutuksesta 531/2017.)

Ammatilliseen koulutukseen kiinnittyminen vaikuttaa yhteiskunnalliseen osallisuuteen. Oppilaitoksen toimintakulttuurin kehittämisessä tulisi erityisesti huomioida, että kaikki oppilaitoksessa työskentelevät aikuiset kantavat vastuuta vuorovaikutuksesta, ryhmäy-tymisestä ja oikeudenmukaisesta kohtelusta. Syrjäytymistä voi tapahtua koulussa, jos opiskelijat eivät saa riittävästi ohjausta ja tukea. Tällöin syynä eivät välttämättä ole yksi-lön tai perheen kasautuneet ongelmat, vaan puutteet ja häiriöt oppilaitoksen toimintata-voissa. Nuori saattaa alkaa vältellä epämiellyttäviä tilanteita olemalla poissa koulusta.

Toisaalta oppilaitoksella on myös erityisen tärkeä tehtävä niiden opiskelijoiden ohjauksessa, jotka eivät saa kotoa riittävää tukea opiskeluun. (Veijola 2003: 15–16.) Huono koulumenestys on yhdistetty esimerkiksi työttömyyteen, köyhyyteen, sekä huonoon terveyteen (Maynard & Stuart 2018: 129). Lisäksi yksilötasolla epämiellyttävät kokemukset peruskoulussa heijastuvat opiskelijan käsitykseen omasta itsestään ja hänen elämänkulkuunsa pitkällä aikavälillä (Kuronen 2010: 6).

Karvin (Hakamäki-Stylman ym. 2021: 166) selvityksen mukaan aktiivisen kansalaisuuden teeman käsittely oppilaitoksissa on tärkeää, koska näin opiskelijat saavat käytännön kokemusta aktiivisesta ja kriittisestä toimimisesta yhteiskunnassa. Ammatillisissa opinnoissa työelämässä tapahtuva oppiminen on osa työelämään kiinnittymistä ja yhteiskuntataitojen oppimista. Oppilaitoksissa tulisi tiedostaa, että myös koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista tulisi tukea osana yhteiskunnallisen osallisuuden harjoittamista.

4 Tutkimusasetelma

Tässä opinnäytetyössä selvitämme, miten opiskelijat kokevat voivansa vaikuttaa Keuda Nurmijärven yksikössä ja miten opiskelijat kokevat yhteisöllisyyden oppilaitoksessa.

Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Miten opiskelijat kokevat yhteisöllisyyden ja osallisuuden Keuda Nurmijärven yksikössä?
2. Millaisia kehitysehdotuksia opiskelijoilla on osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen liittyen?

Lähestyimme aihetta laadullisen tutkimuksen menetelmin, koska halusimme syventää esimerkiksi Kouluterveyskyselyn (2021) tuloksia osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmasta. Koska esimerkiksi Kouluterveyskysely (2021) toteutetaan lomakekyselynä, me teimme kvalitatiivisen haastattelun, jossa nuorilla oli enemmän tilaa ja aikaa kertoa anonyymisti arjen kokemuksistaan.

Nuorten osallistuminen haastattelututkimukseen on tärkeää siksi, että oppilaitos saisi tarkempaa tietoa nuorten kokemuksista heidän itsensä kertomana. Nuorten perusoikeuksiin kuuluu päästä vaikuttamaan omiin asioihinsa ja osallistua kehittämistoimintaan. (Strandell 2021: 95–96.) Jotta nuorten mielipiteet pääsisivät mahdollisimman hyvin esille, valitsimme menetelmäksi puolistrukturoidun haastattelun. Tällä halusimme

varmistaa, että voimme tarvittaessa esittää lisäkysymyksiä haastattelujen edetessä. Puolistrukturoidulla haastattelulla nuorten kokemukset tulevat paremmin esille ja haastattelutilanne voi olla mahdollisimman joustava.

Opinnäytetyömme tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa ajankohtaista tietoa Keuda Nurmijärven oppilaitoksessa opiskelevien osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksista. Tulosten avulla voidaan tuoda näkyväksi hyviä käytäntöjä. Lisäksi oppilaitos voi saada tietoa siitä, kuinka kehittää ja kohdentaa toimia opiskelijoiden viihtyvyyden ja opintojen etenemisen parantamiseksi.

5 Tutkimusmenetelmät

Haastattelimme Keuda Nurmijärven opiskelijoita laadullisen tutkimuksen menetelmin ja aineisto kerättiin puolistrukturoituna yksilö- ja parihaastatteluina. Valitsimme laadullisen tutkimuksen, koska halusimme saada nuorten kertomuksia arjesta mahdollisimman vapaasti kerrottuna. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2009: 164.) Aineiston analyysiin käytettiin teemoittelua. Haastateltaviksi tuli kuusi ammattioppilaitoksessa opiskelevaa ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijaa.

Opinnäytetyötä tehdessä käytimme tutkimuksessa yleisesti hyväksytyjä periaatteita, kuten huolellisuus, tieteellinen rehellisyys, avoimuus, älyllinen vapaus ja julkinen vastuu (Clakeburn & Mustajoki 2007: 43–44). Opinnäytetyötä tehtäessä kiinnitimme erityisesti huomiota eettisesti kestäviin tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiin. Kaikissa tutkimuksen vaiheissa huomioimme ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioittamisen sekä riskien ja haittojen välttämisen. Tutkimukseen osallistujilla oli oikeus osallistua vapaaehtoisesti ja myös kieltäytyä osallistumasta missä tahansa vaiheessa. Eettisten periaatteiden mukaan tutkittavalle ei saa syntyä käsitystä osallistumisen pakollisuudesta tai siitä että hänelle voi tulla seuraamuksia kieltäytymisestä. Tutkittavan aito kuuleminen ja kunnioittava kohtaaminen ehkäisevät tutkimukseen osallistuvan loukkaamista ja vahingoittamista. (Clakeburn & Mustajoki 2007: 44; Kohonen & Kuula & Luumi & Spoofo 2019: 7–8.)

5.1 Osallistujat

Haastateltavia hankittiin oppilaitoksen henkilökunnan avustuksella. Opettajat jakoivat opiskelijoille kirjallisen haastattelukutsun (Liite 1). Lisäksi haastateltavia etsittiin oppilai-

toksen käytävillä ja oppitunneilla kertomalla haastattelumahdollisuudesta. Tässä käytettiin herkkyyttä, etteivät nuoret kokisi painostusta haastatteluun osallistumisesta. Esimerkiksi haastattelukutsu muotoiltiin niin, että opiskelijoilla oli heti mahdollisuus kieltäytyä, eikä suostuttelua käytetty. Kaikille oppilaitoksen opiskelijoille tarjottiin yhtäläinen mahdollisuus osallistua haastatteluihin, joten ne olisi voitu toteuttaa myös etähaastatteluina. Tällöin myös työssäoppimisjaksolla olevat opiskelijat olisivat voineet helpommin osallistua. Kaikki haastatellut tulivat kuitenkin koululla pidettyihin haastatteluihin.

Haastateltavia saimme kuusi. Haastatellut olivat opiskelleet Keuda Nurmijärvellä kahdesta kuukaudesta noin puoleentoista vuoteen. Haastatellut anonymisoitiin jo haastatteluvaiheessa eikä heiltä kysytty ikää, sukupuolta tai opiskeltavaa alaa.

Opinnäytetyö toteutettiin toisen asteen opiskelijoiden kanssa, joten oli kiinnitettävä erityistä huomiota kohderyhmän itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen, sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja arvostavaan vuorovaikutukseen. Osallistumisen vapaaehtoisuutta on tärkeä kunnioittaa myös silloin, kun tutkimukseen osallistuva on lapsi tai nuori. Toisen asteen opiskelijoista osa on alaikäisiä, mutta yli 15-vuotiaita, joten he voivat itse päättää tutkimukseen osallistumisesta. Huoltajia tiedotettiin tutkimuksesta ja siihen osallistumisesta haastattelukutsussa. Tutkimusta tehdessä arvioitiin tutkittavien etua ja tutkimus olisi keskeytetty, jos osallistuminen ei olisi ollut osallistujan edun mukaista. (Kohonen & Kuula-Luumi & Spoof 2019: 9–10.)

Tutkimukseen osallistuville annettiin kirjallinen haastattelupyynnö, jossa kerrottiin tietoa tutkimuksesta, sen aiheesta ja tarkoituksesta. Haastattelupyynnössä kerrottiin mitä tietoa kerätään, kuinka kauan ja miten sitä säilytetään sekä miten tutkimus raportoidaan. Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Keuda Nurmijärven ammattioppilaitoksen ja Metropolian ammattikorkeakoulun kanssa. Yhteistyökumppaneiden tiedot olivat haastattelukutsussa selkeästi. Tutkimukseen osallistuvilta pyydettiin haastattelutilanteessa suullinen suostumus haastatteluun ja sen nauhoittamiseen. Kaikille haastatelluille annettiin myös kirjallinen tiedote tutkimuksesta huoltajille näytettäväksi. (Kohonen ym. 2019: 8–9.)

Haastattelututkimuksissa sovelletaan tietosuojalakia (2018/1050) ja tutkimus toteutettiin siten, etteivät osallistujien henkilötiedot tai yksityisyydensuoja vaarantuneet missään vaiheessa tutkimusta. Tässä tapauksessa haastateltavat henkilöt anonymisoitiin jo haastatteluvaiheessa, etteivät he ole tunnistettavissa tutkimusaineistosta. Haastateltavista käytettiin koodinimiä Haastateltava yksi, Haastateltava kaksi jne. Opinnäytetyön tuloksista raportoidessamme anonymisoimme tarvittaessa suoria lainauksia niin, ettei

niistä käy ilmi esimerkiksi ala, jota haastateltu opiskelee, tai muita tietoja, joista hänet voisi tunnistaa.

5.2 Aineiston hankinta

Aineistonkeruumenetelmänä oli puolistrukturoitu haastattelu, koska tavoitteena oli saada kymmenen haastateltavaa, joiden näkemyksistä haluttiin saada monipuolinen ja mahdollisimman laaja käsitys. Haastattelun tavoitteena oli saada tietoa nuorten arjesta heidän itsensä kertomana. Jos olisimme saaneet enemmän haastateltavia, olisimme arponeet osallistujat. (Hirsjärvi ym. 2009: 208; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Teimme haastattelut yhdessä siten, että Irinja Martiskainen toimi haastattelijana ja Leena Karhunen tarkkaili haastattelutilanteessa kysymysten asettelua sekä lisäkysymysten tarvetta. Päädyimme tähän, koska Leena työskentelee Keuda Nurmijärvellä ja haastateltavat olivat osittain tuttuja, jolloin tulkinnan ja johdattelun mahdollisuus haastattelijana olisi todennäköisempi. Haastattelijavalinnalla pyrittiin minimoimaan haastatteluihin liittyviä ennako-odotuksia niin haastattelijan kuin haastateltavan näkökulmasta.

Puolistrukturoidun haastattelun kysymykset (Liite 2) suunnittelimme siten, että osallistujien yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemukset tulisivat luontevasti esille. Kysymykset muotoiltiin niin, että ne olisivat nuorille helposti ymmärrettäviä ja avoimia kysymyksiä. Emme esimerkiksi kysyneet osallisuuden kokemuksista vaan siitä, miten ja mihin opiskelijat kokevat voivansa vaikuttaa. Yhteisöllisyyteen liittyvät kysymykset muotoiltiin muotoon viihtyvyyden kokemuksista.

Aluksi kysyimme osallistujilta kauanko he ovat opiskelleet oppilaitoksessa. Tällä halusimme selvittää, kuinka pitkältä ajalta osallistujilla on kokemusta tässä oppilaitoksessa opiskelemisesta. Kysyimme myös sitä, onko ala, jota osallistuja opiskelee, hänen ensisijainen valintansa. Tämän kysymyksen tarkoitus oli taustoittaa osallistujan opiskelumativaatiota, koska sillä voi olla vaikutusta viihtyvyyteen. Kysyimme osallistujilta heidän ajatuksiaan opiskelemastaan alasta, koska kirjallisuuskatsauksessamme huomasimme omien valintojen merkityksen ammatillisiin opintoihin kiinnittymisessä. Seuraavat kysymykset liittyivät yhteisöllisyyden kokemukseen sekä omalla ammattialalla, että oppilaitoksessa yleensä. Kysymällä haastateltavien kokemuksista oppilaitoksessa vaikuttamisesta pyrimme saamaan käsityksen heidän osallisuuden kokemuksistaan. Lopuksi kysyimme kehitysehdotuksia yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen liittyen.

5.3 Teemoittelu analyysimenetelmänä

Aineiston analysoinnin vaiheina olivat aineistoon tutustuminen ja sen pelkistäminen. Tämän jälkeen kategorisoimme ja teemoittelimme aineiston. Lopuksi tulkitsimme aineiston sisältöä. (Puusa 2020: 149; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Haastattelujen analysointiin käytettiin sisällön teemoittelua, jossa litteroiduista haastatteluista etsittiin yhdistäviä ja erottavia tekijöitä. Aineiston analyysissä kerättiin haastatteluissa esiin tulleista teemoista kokonaisuuksia, joita tutkimme ja analysoimme.

Aloitimme aineiston analyysin aineistolähtöisesti tutustumalla aineistoon ja myöhemmin yhdistämällä aineistosta nousseita teemoja teoretietoon (Puusa 2020: 151). Pidimme välillä taukoja opinnäytetyön kirjoittamisessa, että olisimme mahdollisimman avoimia osallistujien esille tuomille teemoille (Koski 2020: 159). Etsimme litteroidusta aineistosta ilmaisuja, jotka olivat merkityksellisiä tutkimuskysymyksen kannalta. Aineisto pelkistettiin (Taulukko 2) ja ryhmiteltiin samankaltaisten ja erilaisten ilmaisujen mukaan. Nämä ryhmitellyt ilmaisut ryhmiteltiin eli teemoiteltiin sen mukaan mitkä ilmaisut olivat yhteisiä useammalle haastateltavalle. Näin aineistosta löydettiin samankaltaisuuksia ja eroavia tekijöitä. (Puusa 2020: 152.)

Taulukko 2. Esimerkki aineiston pelkistämisestä

Alkuperäiset ilmaisut	Pelkistetty ilmaisu
"... he on ottanut minut tosi hyvin vastaan."	Positiivinen vastaanotto
"Ku on niinku hyvä fiilis ja hyvä ilmapiiri ni sit on myös kivempi tulla kouluun."	Hyvä ilmapiiri
"No siis mä oon kans viihtyny tosi hyvin, ku tääl on tullu uusii kavereita ja tosi hyvä luokkahenki."	Kavereiden merkitys
"Meillon hirmu ihana ruokala."	Kivat tilat

Tämän jälkeen haastattelujen samankaltaisuudet eli alakategoriat yhdistettiin ja niistä muodostettiin yläkategorioita Taulukon 3 mukaisesti (Puusa 2020: 153).

Taulukko 3. Esimerkki yläkategorioista

Pelkistetty ilmaisu	Yläkategoria
Positiivinen vastaanotto Hyvä ilmapiiri Kavereiden merkitys	Sosiaalinen ympäristö
Kivat tilat Siisteys Tekniset haasteet	Fyysinen ympäristö

6 Tulokset

Haastattelujen keskeisiksi teemoiksi nousivat oppilaitoksen fyysisen ja sosiaalisen ympäristön merkitykset yhteisöllisyydessä. Osallisuudesta keskusteltaessa keskeiseksi teemaksi nousi kokemus mahdollisuudesta vaikuttaa. Kaikki osallistujat kertoivat olevansa tyytyväisiä alavalintaansa. Osallistujilla oli kuitenkin erityyppistä suhtautumista osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen. Osa toi enemmän esille ryhmähengen merkitystä, kun taas osa näki yhteisöllisyyden ja vaikuttamisen mahdollisuudet laajemmin koko oppilaitoksen toiminnassa.

Opiskelussa parhaimpina puolina useimmat haastateltavista mainitsivat luovuuden. Muita esille nousseita hyviä puolia olivat itsensä toteuttaminen ja hyvät työllistymismahdollisuudet. Opiskelujen haastavimpina puolina osallistujat mainitsivat muun muassa uusien tekniikoiden ja sovellusten opetteluun, erilaisten ihmisten kohtaamisen, epäselvät ohjeet sekä opittujen asioiden siirtämisen käytäntöön.

6.1 Yhteisöllisyyden kokemukset opintojen aikana

Kaikki haastateltavat kertoivat viihtyvänsä koulussa hyvin. Tärkeimpinä viihtymistä lisäävinä tekijöinä he kertoivat olevan kaverit, hyvä luokkahenki ja mukavat opettajat.

Oppilaitoksen hyvä ilmapiiri nousi esille kaikkien osallistujien haastatteluissa useissa eri vaiheissa.

Et täällä sit on taas kavereita ympärillä paljo ja tuntuu et jengiä jopa kiinnostaa mun kuulumiset ja meillon tosi hyvä ryhmähenki. Sit se on lisänny viihtyvyyttä tänne. Harvoin tulee tosi huonol asenteella tänne. Et kiva nähä tyypei ja sit vaa olla. (Haastateltava kaksi.)

Opettajat on tosi hyvii, ruoka on hyvää. En mä voi nyt oikeestaan mitään negatiivista. Siis mä oon erittäin ilonen et oon voinu mahdollisimman paljo lähiopiskella täällä koulussa, koska mulle se etäjuttu on ollu katastrofi. (Haastateltava kolme.)

Haastatteluihin osallistuneiden kertomasta oleellista on se, että he kokevat tulevansa nähdyksi ja arvostetuksi sekä opiskelijoiden että henkilökunnan taholta. Tällöin he tuntevat itsensä ymmärretyksi ja hyväksytyksi. Sosiaalisesta ympäristöstä opiskelijat nostivat esille muun muassa sen, että heistä ollaan aidosti kiinnostuneita, oman ryhmän kanssa on helppoa ja luontevaa toimia, ja että oppilaitoksen yleinen ilmapiiri on kannustava. Lähes kaikki haastateltavat kertoivat opettajien vaikuttavan myönteisesti oppimiseen ja ilmapiiriin. Opettajat ovat helposti lähestyttäviä ja heiltä saatua tukea opinnoissa pidettiin merkityksellisenä. Osa kertoi kokeneensa aikaisemmin itsensä ulkopuoliseksi ja nyt Keuda Nurmijärvellä he ovat saaneet kokemuksen ryhmään kuulumisesta, mikä on osaltaan vähentänyt yksinäisyyden kokemuksia. Kaiken kaikkiaan haastateltavat kertoivat positiivisista kokemuksista osana oppilaitosyhteisöä.

No eipä mulla juuri, mutta se että oon kyllä nauttinu täällä olost tosi paljon, täällä on hyvä ilmapiiri kaikin puolin, ja jotenki tuntuu siltä että vaikka on opettajat ja opiskelijat vaikka täällä ni että ne ei oo kuitenkaan silleen että ne asettuis niin yläpuolelle vaan että aina saa kysyä ja jutella ja näin. Ni on kyllä ollu tosi, tosi miellyttävää. (Haastateltava kuusi.)

Fyysisessä ympäristössä tärkeimpiä tekijöitä haastattelun perusteella ovat oppilaitoksen tilojen siisteys ja hyvä ruoka opiskelijaravintolassa. Nämä lisäävät oppilaitoksen viihtyvyyttä, mikä osaltaan tukee arjen yhteisöllisyyttä. Haastatelluilla oli myös ajatuksia siitä, miten ympäristöä voisi kuitenkin kehittää. Esimerkiksi ulkotiloja voitaisiin hyödyntää enemmän. Useat toivoivat myös lisää viihtyisiä oleskelutiloja, vaikka kokivat nykyistenkin tilojen soveltuvan hyvin sekä opiskeluun että muuhun ajanviettoon. Muutaman haastateltavan mukaan viihtyvyyttä heikentävät teknologiset haasteet, kuten laitteiden ja tietoverkon toimimattomuus, joka osaltaan aiheuttaa turhautumista oppitunneilla.

Sit se todellisuus on jotenki et netit pätkii ja koneet on erilaisia ja kukaan ei osaa niitä kytkeä keskenään. Että se on niinku ehkä häpeällistä vähäsen. Suurin ongelma mitä mä nään mikä vaikuttaa opettajiin ja opiskelijoihin. (Haastateltava kolme.)

Kouluyhteisön merkityksestä opintojen etenemiseen haastateltavat toivat esille sen, että kouluun on miellyttävämpää tulla, kun voi viettää aikaa ja kommunikoida muiden opiskelijoiden kanssa. Omaa opiskelijuutta vahvistaa koko ryhmän ja yhteisön motivaatio sekä tuki. Hyvä ryhmähenki ja tasa-arvoinen kohtaaminen opettajien kanssa nähtiin sekä oppimista että hyvinvointia tukevana tekijöinä. Haastateltavista suurin osa koki opettajat helposti lähestyttäviksi, jolloin avun pyytäminen on helpompaa. Myös mahdollisuus saada tukea tukipaja Keudaattorista ja opiskelijahuollosta tunnustettiin. Turvallisuuden tunnetta lisää, että tietää mistä hakea ja saada apua, jos sitä tarvitsee.

Kun minä astun noista ovista sisään, ja tapaan nämä ihmiset, niin minä löydän sen opiskelijuuden heidän kanssaan. Että minun ei tarvitse etsiä sitä opiskelijan roolia, niin se helpottaa sitä oppimista huomattavasti. (Haastateltava yksi.)

No kyllähän meillä esimerkiks on tosi hyvä opiskeluporukka, sit on mukava vaihtaa niinku ajatuksia ja tottakai se tukee myös opiskelua. Mut niinku ylipäätään omaa hyvinvointia kaikin puolin. Että se on kyllä tosi hieno asia. (Haastateltava kuusi.)

Haastatteluissa tuli esille myös opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyydestä etäopetuksen aikana. Tässä ajatukset jakoutuivat niin, että osa koki, ettei etä- ja lähiopetuksessa ollut niinkään eroa ja osa piti etäopetusta itselleen täysin sopimattomana. Etäopetuksessa suurimpina haasteina koettiin vertaistuen puute, vähäiset ihmiskontaktit ja vaikeuden saada riittävästi apua opettajalta.

Haastatteluissa ei tullut esiin oppivelvollisuuden laajentumiseen liittyviä ilmiöitä. Syynä tähän voi olla se, ettemme kysyneet niistä suoraan. Toisaalta oppivelvollisuuden laajentuminen ei välttämättä näy haastateltujen arjessa oppilaitoksessa. Myöskään kaikki haastateltavat eivät olleet oppivelvollisia.

6.2 Osallisuuden kokemukset opintojen aikana

Haastateltavilta kysyttiin osallisuudesta vaikuttamisen mahdollisuuksien kautta. Osa haastateltavista painotti fyysiseen opiskeluympäristöön vaikuttamista ja osan näkökulma oli laajemmin viihtyvyyteen keskittyvää. Kaikki haastateltavat antoivat ymmärtää oman aktiivisuuden olevan merkittävässä roolissa oppilaitoksessa vaikuttamisessa.

Vaikuttamisen mahdollisuudet koettiin helpompina oman ryhmän ja opiskeltavan ammattialan asioissa. Koko oppilaitoksen asioihin vaikuttaminen koettiin haastavammaksi ja kaukaisemmaksi, vaikka haastateltavat kertoivat tietävänsä miten asioihin voisi vaikuttaa.

Kouluviihtyvyyden lisäämiseen liittyvät huomiot keskittyivät lähinnä fyysisen ympäristön kehittämiseen. Tiedottamisessa ja viestinnässä koettiin jonkin verran epäselvyyttä. Lisäksi opiskelijat kaipasivat rauhallisia tiloja taukojen viettämiseen ja omaehtoiseen opiskeluun. Toisaalta myös taukoliikunnan tarve tuli esille.

Mutta sitten että muillaki on kuullu, että on semmonen toive, ja itelläki semmonen toive ois saada joku semmonen tila, jossa pystyis opiskella, ja sitte että no, on se yksi tila, mut se et se on aika monesti niinku varattu ja sitte jos kaikki niinku tulee sinne, ni sithän se on aika iso häly. Ehkä sellanen toive. (Haastateltava kuusi.)

Ehkä just et tääl ois jotain niinkun tauoilla jotain tekemistäkin välillä tai jotain niinku et pystys niinku sen opiskelutyön välissä tekemään jotain millä sais vähän niinku aivot nollattua et sais hetken sillen huilata. (Haastateltava neljä.)

Oman henkilökohtaisen hyvinvoinnin lisäksi osa haastateltavista piti tärkeänä sitä, että kaikki opiskelijat kokisivat kouluun tulon mielekkääksi. Osa haastateltavista oli huolissaan opiskelutovereiden hyvinvoinnista ja koulupoissaoloista. Haastateltavien mielestä opiskelumotivaatiota voisi lisätä jatkuvalla ohjauksella ja ammatillisten opintojen selkeällä strukturoinnilla. Toisin sanoen opiskelijoilla tulisi olla selkeä kuva siitä, mitä oppitunneilla päivän aikana tulee tapahtumaan.

Ja sit tosi paljo säätöö ku koko ajan pitää kaikkee tehdä uutta. Ei tiä ku aamulla tänne tulee et mitä pitää tehdä. Et tykkäisin siitä et tietäis. (Haastateltava kaksi.)

Haastattelujen perusteella oppilaitoksessa vaikuttamista voisi helpottaa muun muassa järjestämällä matalan kynnyksen toimintaa ja säännöllisiä kyselyitä eri aihealueisiin liittyen. Osa toivoi selkeyttä siihen, miten omia ideoita voisi helposti tuoda esille. Osa haastatelluista taas oli tyytyväisiä nykytilanteeseen, eivätkä he näin ollen kokeneet tarvetta vaikuttaa.

Noh, ehkä se et siitä jotenkin saatas silleen niinku mahdollisimman niinku matalan kynnyksen toimintaa. Että varmasti se, että siihen olis mahdollisimman helppo tarttua. Se, miten se käytännön tasolla sitte on, niin sitten on asia erikseen. (Haastateltava kuusi.)

No ehkä just jollain kyselyillä mitä vois lähettää kaikille, että voi vastata johonki mielipidekyselyihin tai just että jos siellä vois sit ehdottaa jos haluu jotain. (Haastateltava neljä.)

Osallistujat kertoivat tietävänsä mitä vaikuttamisen mahdollisuuksia oppilaitoksessa on. Rakenteellisista vaikuttamiskanavista mainittiin muun muassa tuutor- ja opiskelijakuntatoiminta, johon mukaan pääsemistä pidettiin helppona. Haastatteluissa suurin osa osallistujista toi esille, että heidän mielipiteistään ollaan kiinnostuneita, vaikuttamiseen on rohkaistu ja heiltä on pyydetty palautetta eri asioista.

7 Johtopäätökset

Halusimme opinnäytetyössämme erityisesti selvittää, miten ammattikoulussa opiskelevat opiskelijat kokevat yhteisöllisyyden ja vaikuttamisen mahdollisuudet Keuda Nurmijärven ammatillisessa oppilaitoksessa. Haastattelujen perusteella opiskelijat vaikuttavat olevan tyytyväisiä oppilaitoksen ilmapiiriin ja oppilaitosyhteisöön. He kokivat vaikuttamisen mahdollisuudet riittäviksi. Haastatellut olivat kiinnostuneita vaikuttamaan asioihin, kunhan vaikuttamisen kanavat ovat selkeitä ja helposti saavutettavia.

Kouluterveyskyselyssä (2021) Keuda Nurmijärven opiskelijat olivat kertoneet kokevansa vaikutusmahdollisuudet melko huonoiksi. Opinnäytetyössämme haastatellut opiskelijat olivat eri mieltä. Haastatellut toivat esille useita erilaisia vaikuttamisen tapoja, ja kertoivat voivansa vaikuttaa. Helpoimmaksi he kokivat oman oppialansa ja opimisympäristönsä asioihin vaikuttamisen. Konkreettiset toiveet oppimisympäristön kehittämiseksi olivat yleisimpiä vaikuttamistapoja. Näistä kysyttäessä tuli ilmi, että haastatellut ovat kiinnostuneempia vaikuttamaan asioihin, joiden eteneminen on nopeaa ja selkeää. Esimerkiksi uusien opiskeluvälineiden hankinta näyttäytyy nopeina muutoksina arjessa, kun taas suuremmat muutokset opiskeluviihtyvyyteen tapahtuvat hitaasti.

Kaikki haastateltavat korostivat koulu yhteisön positiivista merkitystä, mikä on ristiriidassa Kouluterveyskyselyn (2021) tulosten kanssa, jossa opiskelijoista vain noin kolmasosa koki olevansa tärkeä osa koulu yhteisöä. Haastatteluissa ei kuitenkaan tullut ilmi tarkempaa syytä tähän kehitykseen. Kouluterveyskyselyn toteuttamisen jälkeen tapahtunut lähiopetukseen palaaminen saattaa vaikuttaa positiivisesti yhteisöllisyyden kokemukseen. Vastaukset olivat kuitenkin linjassa Kouluterveyskyselyn (2021) kanssa siinä, että haastateltavat kokevat koulun ilmapiirin hyvänä, ja oman opiskeluryhmän tukevan heidän kouluviihtyvyyttään.

7.1 Osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen oppilaitoksessa

Haastatteluissa tuli vahvasti esiin, että opiskelijat kokevat tulevansa nähdyiksi ja kuuluisiksi oppilaitoksen arjessa. Haastateltujen mukaan opettajat kohtelevat heitä arvostavasti ja tasavertaisina, mikä tukee yhteisöllisyyden tunnetta ja opintoihin kiinnittymistä. Myös Kuronen (2010: 326) painottaa, että koulussa tulisi lähestyä oppilaita muutenkin kuin vain arvosanojen ja oppinaineissa suoriutumisen näkökulmasta, koska muuten elämässään vaikeuksia kokevat nuoret jäävät ilman kokonaisvaltaista tukea ja ohjausta. Maunun (2016: 93–94) mukaan yhteisöllisyyttä tukevat menetelmät voivat hyödyttää opiskelijoita, opettajia ja koko organisaatiota. Opiskelijoiden näkökulmasta keskittyminen helpottuu, kun ryhmässä on turvallista toimia, itseilmaisu on vapaampaa eikä yhteistyötä tarvitse jännittää. Ryhmässä toimimisen taidot lisäävät myös työelämäosaamista. Haastatteluissamme opiskelijat toivovatkin arkeen selkeitä sosiaalisia rutiineja, joita ohjaajat ja opettajat voivat tukea.

Haastatteluihin osallistujat kaipasivat sitä, että oppilaitoksessa järjestettäisiin yhteisiä tapahtumia ja he esittivät niihin joitain ehdotuksia. Tapahtumien toivottiin olevan mahdollisimman matalan kynnyksen toimintaa. Haastattelujen perusteella yhteinen tekeminen oman ryhmän sekä muiden opiskelijoiden kanssa voisi haastateltujen mielestä pirstittää ja tuoda vaihtelua opintojen keskelle. Tämä voisi myös osaltaan tukea oppilaitoksen hyvää ilmapiiriä ja tapahtumien yhteinen ideointi tukisi osallisuutta.

Magerin ja Nowakin (2012: 44) mukaan osallistuminen koulun päätöksentekoon vaikuttaa oppilaiden elämäntaitojen kehittymiseen, kuten vastuuntuntoon ja vastuun ottamiseen. Myös kommunikointitaidot, kuten neuvottelutaidot voivat kehittyä. Oppilaat saattavat myös voimautua, kun he ymmärtävät toimijuuden merkityksen, ja he oppivat kuinka pystyvät vaikuttamaan ympäristöönsä.

Haastatellut kokivat voivansa vaikuttaa oppilaitoksen asioihin hyvin. Kuitenkaan he eivät osanneet tarkemmin nimetä koko koulun viihtyvyyteen liittyviä kehittämismahdollisuuksia. Toiveita yhteisiin tapahtumiin esitettiin, mutta jäi epäselväksi, kenen vastuulla tapahtumien järjestäminen opiskelijoiden mielestä on. Opiskelijoiden kannustaminen ja opettaminen vaikuttamiseen on tärkeää, koska oppilaitoksen tulisi ottaa opiskelijat mukaan toiminnan kehittämiseen. Mielestämme tämä tukisi sitä, että opiskelijat myös sitoutuisivat ja osallistuisivat paremmin.

Karvi suosittelee, että oppilaitoksissa selvitettäisiin mitkä ovat opiskelijoille luontevia paikkoja ja kanavia osallistua vaikuttamiseen. Tässä voitaisiin hyödyntää esimerkiksi

sosiaalista mediaa, sovelluksia ja yhteistyökumppaneita, kuten nuorisotyötä. Oppilaitoksissa kannattaa myös selvittää verkostoitumismahdollisuuksia vaikuttamistyössä. (Hakamäki-Stylman ym. 2021: 3–4.)

Haastattelujen perusteella vaikuttaa joka tapauksessa siltä, että Keuda Nurmijärvellä on sellainen toimintakulttuuri, jossa opiskelijoita rohkaistaan ja kannustetaan osallistumaan ja vaikuttamaan. Oppilaitoksen hyvää ilmapiiriä kannattaa jatkossa vahvistaa esimerkiksi järjestämällä lisää yhteisiä tapahtumia.

7.2 Kehittämisehdotuksia

Kehittämisehdotuksina haastatteluissa tuli toive yhteisten tapahtumien ja tekemisen lisäämiseen esimerkiksi teemapäivien merkeissä. Myös vaikuttamisen tapoja voisi kehittää edelleen. Osa haastatelluista kaipasi myös lisää selkeyttä koulupäivän kulkuun ja sisältöön.

Karvi ja Opetushallitus suosittelevat oppilaitosten yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistämiseksi sitä, että opiskelijat ovat mukana opintojen ja oppilaitosyhteisön kehittämässä. Tämän saavuttamiseksi oppilaitoksen henkilöstön tulee kokonaisuudessaan sitoutua osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämiseen arjen toiminnassa, opiskelijoille tulee tarjota monipuolisia vaikuttamisen keinoja heille ominaisten kanavien kautta. Vaikuttamistoiminnan sisällyttäminen opintoihin tukee opiskelijoita ja lisäksi se voi monipuolistaa opiskelijoiden käsitystä siitä, miten ja mihin voi vaikuttaa. Yksi hyvä keino tähän on esimerkiksi kysyä opiskelijoilta ja verkostoilta heidän mielipiteitään hyvistä ja toimivista käytännöistä. (Hakamäki-Stylman ym. 2021: 5–7; Opetushallitus 2019: 27.) Myös opinnäytetyön haastatteluissa nousi esiin toive siitä, että opiskelijoita rohkaistaisiin osallistumaan vaikuttamiseen esimerkiksi kyselyillä ja muilla helposti toteutettavissa olevilla tavoilla. Myös sosiaalisen median kanavia voitaisiin hyödyntää enemmän.

Haastatteluista voidaan todeta, että Keuda Nurmijärvellä on hyviä ja toimivia käytäntöjä vaikuttamiseen ja että oppilaitoksen ilmapiiri koetaan hyväksi. Vaikuttamista ja yhteisöllisyyttä on kuitenkin rakenteellisesti mahdollista kehittää edelleen. Haastattelujen perusteella Keuda Nurmijärvellä kannattaisi jatkossa panostaa erilaisten kyselyiden toteuttamiseen. Siitä kannattaisi pyrkiä luomaan säännöllinen tapa esimerkiksi tiettyinä vuodenaikoina tai tiettyjen teemojen mukaan, jotta opiskelijoille kehittyisi rutiini tuoda omia mielipiteitään esille. Samalla opiskelijoille välittyisi tietoa siitä, että oppilaitos on kiinnostunut opiskelijoiden tarpeista ja ideoista, vaikka kehitysehdotuksia ei tulisikaan.

Kyselyt ovat haastateltaviemme mielestä matalan kynnyksen vaikuttamista, johon voisi mielestämme kannustaa esimerkiksi yhteiskunnallisten aineiden tunneilla.

Karvin tekemän selvityksen mukaan ammatillisissa oppilaitoksissa järjestetään tapahtumia ja kerätään palautetta, mutta niitä ei käsitellä opiskelijoiden kanssa järjestelmällisesti. Karvin selvityksen mukaan opiskelijat haluaisivat vaikuttaa opintojen sisältöön ja suorittamisen tapoihin, mutta juuri niihin he kokevat voivansa vaikuttaa vähiten. (Hakmäki-Stylman ym. 2021: 3–4.) Haastatteluissa ei tullut esille opiskelijoiden kokemuksia siitä, miten palautetta ja kehittämissuhteita Keuda Nurmijärvellä käsitellään opiskelijoiden kanssa. Tähän tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota ja varmistaa, että opiskelijat tietävät miten vaikuttamisen prosessi käytännössä etenee.

Vaikuttamisen opettaminen on myös tärkeä osa oppilaitoksen yhteiskunnallista tehtävää. Osallistuminen koulun asioista päättämiseen voi vaikuttaa positiivisesti nuoren itsetuntoon ja sosiaaliseen statukseen, koska muut oppilaat voivat arvostaa vaikuttamistyöhön osallistujaa. Myös demokratia- ja kansalaistaidot voivat kehittyä vaikuttamalla esimerkiksi opiskelijakunnassa. Tiedot kansalaisvelvollisuuksista lisääntyvät, ja nuoret oppivat kokouskäytäntöjä, kuten muistiinpanojen tekemistä ja äänestyksiin osallistumista. Vaikuttamiseen osallistuminen vaikuttaa positiivisesti myös opiskelijoiden ja aikuisten välisiin suhteisiin ja parantaa yhteishenkeä. Osallistuessaan päätöksentekoon oppilaat oppivat organisaatiokykyä muun muassa tapahtumia järjestämällä. Tämä voi auttaa myös ymmärtämään kuinka oppilaitos organisaationa toimii, sekä antaa hyvän mahdollisuuden harjoitella kompromissien tekoa ja lisätä ymmärrystä siitä, että kaikki eivät aina saa haluamaansa. (Mager & Nowak 2012: 44.)

Vaikka haastattelujen perusteella opiskelijat kiinnittävät enemmän huomiota sellaisiin vaikuttamisen tapoihin, joissa tulokset ovat nopeasti havaittavissa ja konkreettisia, tulisi heille tarjota myös pidempiä projekteja. Niiden avulla opiskelijoilla olisi mahdollista pitkäjänteisempään toimintaan, jossa projektin lopputulosta työstetään pidempään ja sen vaikutukset näkyvät vasta myöhemmin. Näin opetellaan vaikuttamista myös yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

Osa haastatelluista ilmaisi huolensa opiskelukavereista ja koulupoissaoloista. Heistä olisi tärkeää, että koulumotivaatiota lisättäisiin koulupäivän kulkua ja lukujärjestystä selventämällä. Tämän toivottiin vähentävän aamun poissaoloja ja turhaksi koettua odotetta. Opettajilta odotetaan myös ohjausta koulupäivän rakenteeseen. Kuronen (2010: 324–325) havaitsi oppilaitoksissa kokonaisvaltaisen ohjauskulttuuriin, syrjäytymisen ehkäisyn keinojen ja yhteisöllisyyden kehittämisen tarpeen. Opintojen keskeyttämisen

riskissä olevat nuoret kokevat koulunkäynnin haastavana ja vaikeana. Samalla he saattavat aiheuttaa haasteita oppilaitokselleen käyttäytymisensä ja sitoutumattomuutensa takia. Kuitenkin nuoret kokevat tärkeiksi ihmissuhteet sekä ryhmään ja yhteisöön kuulumisen, joten näiden vahvistaminen voi auttaa opiskelijaa saamaan positiivisemman käsityksen itsestään ja ympäristöstä. Kuronen (2010: 328–329) toteaa, että oppilaitoksissa voidaan tukea nuorten hyvinvointia muun muassa keskustelutaitoa, itseilmaisua ja psyykkistä hyvinvointia tukemalla. Osa opiskelijoista kokee myös pienryhmien ja ryhmätöiden auttavan opinnoissa. Haastattelujen perusteella opettajilla tulisikin olla herkkyyttä tunnistaa opiskelijaryhmän erilaisia tarpeita motivaation ja ryhmäytymisen suhteen.

Vuonna 2020 alkanut koronapandemia on vaikuttanut myös ammattiin opiskeleviin muun muassa opintojen hajanaisuutena ja epävarmuutena. Siksi koulutuksen järjestäjän tulee kiinnittää huomiota opiskelijoihin, joilla on haasteita opiskeluissa ja ammatillisissa taidoissa. Syynä haasteisiin voivat olla riittämättömät opiskeluvalmiudet ja -välineet, tai erityisen tuen tarve. On myös mahdollista, ettei opiskelijaan ole saatu yhteyttä etäopetuksen aikana. Ammatillisissa oppilaitoksissa valmistumassa olevien opiskelijoiden uraohjaukseen tulisi kiinnittää erityistä huomioita, jotta opiskelijoiden mahdollisuudet päästä työelämään paranevat etä- ja hybridiopetusjaksojen jälkeen. (Goman ym. 2020: 52; Opetushallitus 2022.)

Päätelimme, että koko oppilaitoksen yhteisiä tapahtumia järjestämällä ja vaikuttamisen kanavia kehittämällä voitaisiin auttaa opiskelijoita kiinnittymään opintoihin ja oppilaitokseen. Tapahtumien järjestämisen ja niihin osallistumisen tulisi olla mahdollisimman helppoa ja sisältyä opintoihin. Tällä saataisiin mukaan myös sellaisia opiskelijoita, jotka eivät ole olleet niin aktiivisia ja jotka ovat etäopetuksen aikana saattaneet jäädä yhteisön ulkopuolelle.

8 Pohdinta

Lähestyimme opinnäytetyössämme oppilaitoksen käytänteitä opiskelijoiden näkökulmasta. Ammatillisiin opintoihin kiinnittyminen on yhteiskunnallisesti merkittävää ja osa nuoruuden kehitystehtäviä. Koska nuoret valmistautuvat löytämään paikkansa yhteiskunnassa suhteessa eri yhteisöihin, on ammattioppilaitoksilla tärkeä tehtävä tukea nuoria opinnoissa ja kasvussa kohti aikuisuutta. Selvitimme sitä, miten opiskelijat kokevat yhteisöllisyyden ja vaikuttamisen mahdollisuudet ammatillisessa oppilaitoksessa. Yh-

teistyökumppaninamme toimivassa Keuda Nurmijärven yksikössä opiskellaan ammatillisia perustutkintoja ja oppilaitoksen opiskelijoista pääosa on nuoria tai nuoria aikuisia. Selvitimme kvalitatiivisella haastattelututkimuksella nuorten ajatuksia yhteisöllisyydestä ja osallisuudesta. Saimme haastattelujen perusteella riittävän käsityksen siitä, miten nämä toteutuvat oppilaitoksessa ja kuinka niitä voitaisiin kehittää.

Tässä opinnäytetyössä tarkoitamme yhteisöllisyydellä ryhmään kuulumisen tunnetta, uusien suhteiden muodostamista ja sosiaalista ilmapiiriä. Osallisuudella tarkoitamme vaikuttamisen mahdollisuuksia ja kokemuksia oppilaitoksessa. Tässä kohderyhmässä yhteisöllisyys näkyy parhaiten kuulumisena oppilaitos- ja luokkayhteisöihin sekä lisääntyvänä kouluviihtyvyytenä. Yksi nuoruuden kehitystehtävistä on löytää itselleen mieleisiä ryhmiä, joihin kuulua ja joiden toimintaan osallistua täysivaltaisena. Myös itsenäistyminen ja oman tulevan ammatti-identiteetin luominen ovat tämän elämänvaiheen merkittäviä tehtäviä. Nuoret tarvitsevatkin tilaisuuksia kokeilla eri tapoja vaikuttaa ja kokemuksen siitä, että heidän mielipiteillään on merkitystä. Mielestämme oppilaitoksissa tulisi kehittää toiminnan resursseja siten, että opettajilla on riittävästi aikaa harjoitella opiskelijoiden kanssa erilaisia vaikuttamisen tapoja ja yhteiskunnassa toimimista ammatillisten valmiuksien kehittämisen lisäksi. Yhteisöllisyyden merkitys opintoihin kiinnitymisessä ymmärretään oppilaitoksissa ja sen kehittämiseen on valtakunnallisesti suosituksia esimerkiksi Karvin selvityksen pohjalta.

Opinnäytetyön haastattelujen perusteella näyttää siltä, että Keuda Nurmijärven opiskelijoilla on positiivinen käsitys siitä, miten he voivat vaikuttaa ja olla mukana oppilaitosyhteisössä. Nuoret kokivat vaikuttamisen mahdollisuudet hyvinä, joskin kaikki eivät kokeneet tarvetta vaikuttaa. Vaikka Kouluterveyskyselyn (2021) tulosten perusteella Keuda Nurmijärven opiskelijoilla oli kokemus siitä, että vaikuttamisen mahdollisuuksia on vähän, opinnäytetyössämme tulokset olivat päinvastaisia. Kaikki haastatellut tiesivät, kuinka voisivat halutessaan vaikuttaa oppilaitoksen asioihin. Kehittämisehdotuksena haastatellut toivat esille mielipiteiden ja toiveiden kysymisen merkityksen. Päätelimme, että jatkossa olisi tärkeää kysyä opiskelijoiden toiveita ja mielipiteitä säännöllisesti oppilaitoksen arjessa. Vaikka opiskelijat eivät vastaisi kyselyihin, tuovat ne mahdollisuuden vaikuttaa ja lisäävät osallisuuden kokemuksia. Mielestämme kaikissa oppilaitoksissa tulisi selvittää haastattelujen ja keskustelujen avulla opiskelijoiden kokemuksia opiskeluarjesta. Olisi kiinnostavaa tietää eroavatko Kouluterveyskyselyn tulokset haastattele- malla saaduista vastauksista samalla tavalla muissakin oppilaitoksissa.

Haastateltujen yhteisöllisyyden kokemukset oppilaitoksessa olivat positiivisia. Vastauksen teemat jakautuivat fyysiseen ja sosiaaliseen viihtyvyyteen. Haastatellut kokivat oppilaitoksen ilmapiirin avoimena ja kannustavana sekä henkilökunnan että opiskelijoiden taholta. Ryhmähengen merkitystä korostettiin erityisesti ja kaikki kokivat olevansa ryhmänsä tärkeitä jäseniä. Tämä tukee opintoja ja oppilaitoksessa viihtymistä. Haastatteluihin osallistujat olivat kaikki tyytyväisiä opiskelemaansa ammattialaan. Tämä vaikutti todennäköisesti myös vastauksiin ja siihen miksi kaikki kokivat asioiden olevan oppilaitoksessa hyvin. Alavalinnan onnistumisella on suuri merkitys opintoihin kiinnittymiseen ja kouluviihtyvyyteen. Vasta muutaman vuoden kuluttua nähdään miten oppivelvollisuuslain uudistus vaikuttaa käytännössä nuorten kouluttautumiseen ja työelämään siirtymiseen. Mielestämme jo nyt nuoria voidaan tukea oppilaitosyhteisöä kehittämällä, koska motivaatiolla on valtavan suuri merkitys opintojen loppuun saattamisessa. Koska ammatilliset opinnot kestävät pidempään kuin oppivelvollisuus, nuoret voivat keskeyttää opiskelun täyttäessään 18-vuotta, jos he eivät koe ammattialaa mielekkäänä tai opiskelua muuten merkityksellisenä.

Sekä Niittylahden (2021: 67) että Magerin ja Nowakin (2012: 44) tutkimuksissa korostuu yhteisöllisyyden merkitys opintoihin kiinnittymisessä ja ammatillisessa kasvussa. Haastatteluissa tuli ilmi kuinka tärkeä osa oppilaitoksen yleistä ilmapiiriä on se, että opiskelijat kokevat tulevaisuutensa kohdatuksi tasavertaisina ja saavansa tukea opettajilta. Fyysiseen ympäristöön oltiin tyytyväisiä ja erityisesti opiskelijaravintola sekä yleinen siisteys koettiin viihtyvyyttä lisäävinä. Yhteisöllisyyden kehittämiseksi haastatellut esittivät toiveita erityisesti matalan kynnyksen tapahtumien järjestämisestä sekä oman ryhmän että koko oppilaitoksen kanssa. Haastattelujen perusteella tulkitsimme, että yhteisöllisyyden toteutuessa on myös osallisuuden kokemus suurempi.

Osallistujien saamisessa opinnäytetyön haastatteluihin oli haasteita. Tavoitteena oli saada kymmenen haastateltavaa, mutta lopulta haastateltavia oli kuusi. Yhtenä syynä tähän saattoi olla se, että nuoret kokivat epävarmuutta mielipiteidensä kertomisesta. On todennäköistä, että haastatteluihin osallistuneet olivatkin ylipäättään aktiivisempia opiskelijoita. Olisi ollut mielenkiintoista keskustella myös niiden opiskelijoiden kanssa, joilla on haasteita opintoihin kiinnittymisessä tai yhteisöön kuulumisessa. Jos opinnäytetyö olisi toteutettu esimerkiksi oppitunneilla opettajan ohjauksessa tehtävänä kyselyinä, olisi osallistujien määrä voinut olla huomattavasti suurempi. Tällöin myös vähemmän aktiiviset ja epävarmemmat opiskelijat olisivat saattaneet osallistua. Toisaalta halusimme korostaa haastatteluihin osallistumisen ehdotonta vapaaehtoisuutta myös eettisestä näkökulmasta. Koska haastateltavia oli vähän, emme voi tehdä laajempia johtopäätöksiä koko oppilaitoksen kehittämisen näkökulmasta. Mielestämme kuitenkin sekä

toimivat käytännöt että kehittämis ehdotukset tulivat riittävästi esille. Näiden vastausten perusteella olemme vahvasti sitä mieltä, että kaikkien opiskelijoiden ajatusten ja toiveiden kuulemiseen tulee jatkossakin panostaa keskustelujen avulla.

Haastatteluissa osallisuuden kokemusten osuus jäi ohuemmaksi kuin olimme odottaneet. Haastatelluilla ei ollut juurikaan konkreettisia esimerkkejä vaikuttamisen haasteista. Vastaukset keskittyivät pääasiassa fyysisen viihtyvyyden parantamiseen. Näin ollen pohdittavaksi jää, olisiko tarkentavilla lisäkysymyksillä saatu enemmän tietoa. Toisaalta voidaan miettiä, tulisiko oppilaitoksen kiinnittää enemmän huomiota vaikuttamisen mahdollisuuksista tiedottamiseen. Mielestämme vaikuttamisen tulisi olla luonteva osa oppilaitoksen arkea.

Koronapandemian vaikutukset haastateltujen opintoihin eivät tulleet haastatteluissa esille. Osa haastateltavista mainitsi lähi- ja etäopetuksen, mutta eivät yksiselitteisesti kokeneet sitä huonona tai hyvänä. Valtakunnallisesti kuitenkin tiedostetaan etäopetuksen vaikuttaneen lasten ja nuorten hyvinvointiin. Vaikutukset nähdään kunnolla vasta tulevina vuosina. Siitä ollaan kuitenkin jo nyt yhtä mieltä, että yhteisöllisyyden kehittäminen on yksi keino vähentää etäopiskelun aiheuttamia haasteita (Hakamäki-Stylman ym. 2021: 4; Opetushallitus 2022).

Opinnäytetyömme toteutuksessa huomioimme tutkimuksen yleiset eettiset periaatteet sekä erityisesti nuoria tutkimuksen kohteena koskevat linjaukset. Vaikka haastatteluun saatiin osallistujia vähemmän kuin odotettiin, ei tutkimuksen toteutustapaa kuitenkaan muutettu. Huomioimme sen, että Leenan työntekijän rooli saattaisi vaikuttaa valta-asemalta opiskelijoiden näkökulmasta tai johtaa tulkintoihin haastattelutilanteessa. Tämän minimoimiseksi Irinja toimi pääasiallisena haastattelijana tutkimusta tehtäessä ja Leena toimi tarkkailijan roolissa haastattelutilanteessa. Opinnäytetyön tekemisessä oli hyötyä siitä, että toinen meistä oli organisaation ulkopuolinen ja toinen myös henkilökuntaa, koska osasimme kiinnittää tuloksia tarkastellessa huomiota eri asioihin. Haastateltujen yksityisyyden suojelemiseksi opinnäytetyöhön valittiin sellaisia lainauksia, joista ei tule ilmi mitään mistä haastateltavan voisi tunnistaa. Tästä syystä esimerkiksi haastattelujen teemoittelusta ei ole enempää esimerkkejä.

Opinnäytetyömme tutkimus on raportoitu siten, että se on toistettavissa tai muunnettavissa eri oppilaitosten tarpeisiin. Osallistujia oli kuitenkin niin vähän, ettei tuloksia voida laajemmin yleistää. Haastatteluista voi kuitenkin päätellä, että ainakin osalla opiskelijoista on positiivinen käsitys oppilaitoksen yhteisöllisyydestä ja osallisuudesta. Opin-

näytetyön tuloksia voidaan hyödyntää paikallisesti esimerkiksi tapahtumia ja mielipidekyselyitä kehittämällä. Jatkotutkimuksena voisi mahdollisesti toteuttaa kaikille Keudan ammattioppilaitoksen yksiköille suunnatun kyselytutkimuksen, jossa voitaisiin selvittää laajemman joukon käsityksiä osallisuudesta Keudassa. Jos yhteisöllisyydestä halutaan saada enemmän tietoa, se kannattaisi toteuttaa omana kyselynään.

Opinnäytetyössämme haluttiin kuulla opiskelijoiden kokemuksia suoraan heiltä itseltään. Puolistrukturoitu kvalitatiivinen haastattelu oli tähän tarkoitukseen paras vaihtoehto tässä tutkimuksessa. Halusimme lähestyä aihetta joustavammin ja laajemmin kuin miten kyselylomakkeen avulla olisi ollut mahdollista. Haastattelujen tuloksena voidaan todeta, että opiskelijat kokivat yhteisöllisyyden ja osallisuuden toteutuvan Keuda Nurmijärvellä riittävästi. Merkittävää on myös se, että opiskelijoilla on paljon ideoita ja mielipiteitä. Tämä on valtava resurssi, jota oppilaitoksen kannattaa hyödyntää kehitystyössä jatkossakin.

Lähteet

Asplund, Rita & Maliranta, Mika 2006. Koulutuksen taloudelliset vaikutukset. Sitran Raportteja 60. Helsinki: Edita Prima Oy. <<https://media.sitra.fi/2017/02/27172706/raportti60-2.pdf>>. Viitattu 22.10.2021.

Boronski, Tomas & Hassan, Nasima 2020. *Sociology of Education*. London: SAGE Publications Ltd.

Clarkeburn, Henriikka & Mustajoki, Arto 2007. *Tutkijan arkipäivän etiikka*. Tampere: Vastapaino.

Dunderfelt, Tony 2011. *Elämänkaaripsykologia*. 14. uudistettu painos. Porvoo: WSOYpro Oy.

Goman, Jani & Huusko, Mira & Metsämuuronen, Jari & Rumpu, Niina & Seppälä, Hannele & Venäläinen, Salla & Åkerlund, Carola 2020. Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vaikutukset tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Osa I: Kansallisen arvioinnin taustaraportti, synteesi ja tilannearvio valmiiden aineistojen pohjalta. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 20:2020. <https://karvi.fi/app/uploads/2021/03/KARVI_2020.pdf>. Viitattu 31.10.2021.

Hakamäki-Stylman, Veera & Huhtanen, Mari & Kilpeläinen, Paula & Pusa, Aino-Maria & Rumpu, Niina & Venäläinen, Salla & Huhtala, Osmo & Multasuo, Sari & Mustonen, Tiina & Viljanen, Virva & Wahlström, Niklas 2021. Osallisuus tehdään yhdessä – Opiskelijoiden kasvu aktiivisiksi ja kriittisiksi kansalaisiksi toisella asteella. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 28:2021. <https://karvi.fi/wp-content/uploads/2021/12/KARVI_2821.pdf>. Viitattu 1.4.2022.

Helakorpi, Satu & Kivimäki, Hanne 2021. Tilastoraportti 30/2021. Lasten ja nuorten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2021. Terveysten ja hyvinvoinninlaitos 2021. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143063/ktk_tilastoraportti2021_2021-09-09_kuviot_kuvana.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 3.1.2022.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. *Tutki ja kirjoita*. 15. painos. Helsinki: Tammi.

Hyvinvointisuunnitelma 2022. Keuda Nurmijärvi. Työpapereita.

Hyypä, Harri & Kiviniemi, Liisa & Kukkola, Jani & Latomaa, Timo & Sandelin, Pirkko 2015. Kokemuksen tutkimuksen ulottuvuudet. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut. <<http://www.oamk.fi/epooki/2015/kokemuksen-tutkimuksen-ulottuvuudet/#cite-text-0-1>>. Viitattu 28.10.2021.

Kataja, Kati 2021. Oman elämänsä sankarit ja muita hallintapuheen muotoja nuorten koulutuksen ja työelämän nivelvaiheessa. Teoksessa *Nuorisotutkimus 2021*. 39. vuosikerta. Turku: Hansaprint. 86–87.

Keuda a. Koulutukset. <<https://www.keuda.fi/koulutukset/?toimipiste=54>>. Viitattu 5.2.2022.

Keuda b. Ohjaus, tuki ja hyvinvointi. Opiskeluhoolto ja -hyvinvointi. <<https://www.keuda.fi/opiskelijalle/tuki-terveys-ja-hyvinvointi/>>. Viitattu 7.2.2022.

Keuda c. Keudaattori. <<https://www.keuda.fi/opiskelijalle/tuki-terveys-ja-hyvinvointi/keudaattori/>>. Viitattu 7.2.2022.

Kohonen, Iina & Kuula-Luumi, Arja & Spoof, Sanna-Kaisa (toim.) 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarvointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. <https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf>. Viitattu 25.10.2021.

Koski, Leena 2020. Teksteistä teemoiksi. Dialoginen temasitointi. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Tallinna: Gaudeamus. 157–172.

Kouluterveyskysely 2021. Kouluterveyskyselyn oppilaitoskohtaiset tulokset 2019 ja 2021. Ammatilliset oppilaitokset 2019 ja 2021. Kouluterveyskysely. Terveiden- ja hyvinvoinninlaitos.

Kuronen, Ilpo 2010. Peruskoulusta elämäkouluun. Ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tarinoita peruskoulusuhteesta ja elämänkoulusta peruskoulun jälkeen. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Koulutuksen tutkimuslaitos. <<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/37594/978-951-39-3890-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Viitattu 22.10.2021.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017. Annettu Naantalissa 11.8.2017. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>>. Viitattu 28.10.2021.

Luoma, Ulla-Maija & Naamanka, Leea 2020. Vertaisohjaaja yhteisöllisyyden edistäjänä. Mitä kuuluu ammattikoulun yhteisöllisyydelle? Nuorisotyö 1/2020. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/427046/Luoma_Naamanka_2020.pdf?sequence=4&isAllowed=y> Viitattu 10.2.2022.

Mager, Ursula & Nowak, Peter 2012. Effects of student participation in decision making at school. A systematic review and synthesis of empirical research. Educational research review, 7(1). 38–61.

Maunu, Antti & Kiilakoski, Tomi 2018. Ohjausta osallisuuteen? Sosiaalinen ja poliittinen osallisuus ammattiin opiskelevien nuorten arjessa. Aikuiskasvatus 38 (2). 112–129. <<https://journal.fi/aikuiskasvatus/article/view/88333/47500>>. Viitattu 7.4.2022.

Maunu, Antti 2016. Yhteisöjen aika. Ryhmäilmiö-malli ja sosiaalipedagogiikka ammatillisissa oppilaitoksissa. EHYT Katsauksia 1/2016. <https://ehyt.fi/wp-content/uploads/2020/06/yhteisojen_aika.pdf>. Viitattu 4.1.2022.

MLL 2018. Vanhemmat 15–18-vuotiaan persoonallisuuden kehityksen tukena. <<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/15-18-v/vanhemat-15-18-vuotiaan-persoonallisuuden-kehityksen-tukena/>> Viitattu 21.4.2022.

Niittyalahti, Satu 2021. ”Mä olen saanut mahdollisuudet oppia”. Opintoihin kiinnittyminen ammatillisessa koulutuksessa. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta. <<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/132995/978-952-03-2014-0.pdf?sequence=2&isAllowed=y>>. Viitattu 27.10.2021.

Nivala, Elina & Ryyänen, Sanna 2019. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus.

Nurmi, Jari-Erik & Ahonen, Timo & Lyytinen, Heikki & Lyytinen, Paula & Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Opetushallitus 2019. Kohti huippulaatua. Ammatillisen koulutuksen laatustrategia vuoteen 2030. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:29. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161772/OKM_2019_29%20Kohti%20huippulaatua.pdf>. Viitattu 14.5.2022.

Opetushallitus 2022. Ammatillisen koulutuksen järjestäminen ja koronatilanteesta palautuminen 1.8.2021 alkaen 2021. Päivitetty 16.6.2021. <<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ammattillisen-koulutuksen-jarjestaminen-ja-koronatilanteesta-palautuminen>>. Viitattu 22.10.2021.

Opiskelu ja tutkinnot 2021. Opetus- ja kulttuuriministeriö. <<https://minedu.fi/ammattikoulutus-opiskelu-ja-tutkinnot>>. Viitattu 28.10.2021.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013. Annettu Helsingissä 30.12.2013. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>>. Viitattu 5.1.2022.

Oppivelvollisuuslaki 1214/2020. Annettu Helsingissä 30.12.2020. <<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201214>>. Viitattu 5.1.2022.

Puusa, Anu 2020. Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Tallinna: Gaudeamus. 145–156.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html>. Viitattu 5.1.2022.

Scambler, Graham & Tjora, Aksel 2020. Communal forms. A Sociological Exploration of Concepts of Community. New York: Routledge.

Strandell, Harriet 2021. Etnografinen kenttätyö: lasten kohtaamisen eettisiä ulottuvuuksia. Teoksessa: Lagström, Hanna & Pösö, Tarja & Rutanen, Niina & Vehkalahti, Kaisa

(toim.) 2021. Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura Verkkojulkaisuja 162. 92–112. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/lasten_ja_nuorten_tutkimuksen_etiikka_web.pdf>. Viitattu 17.5.2022.

Tietosuojalaki 2018/1050. Annettu Helsingissä 5.12.2018. <<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050>>. Viitattu 31.10.2021.

Veijola, Elsi 2003. Lasten ja nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisy koulutuksen alalla. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:4. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. <<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80735/tr04.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Viitattu 3.1.2022.

Kutsu haastateltaville

Hyvä opiskelija,

Olemme sosionomi AMK opiskelijoita Metropolia ammattikorkeakoulussa ja teemme opinnäytetyötämme ammattiopiskelijoiden kokemuksista yhteisöllisyydestä ja vaikuttamisen mahdollisuuksista Keuda Nurmijärven kampuksella. Tutkimme ai-
hettä opiskelijoiden omien kokemusten kautta ja siksi haluamme haastatella Sinua. Yhteistyösi on meille hyvin tärkeää.

Haastattelut pidetään Keuda Nurmijärven tiloissa 14.-16.3.2022. Tarkempi ajan-
kohta sovitaan haastateltavien kanssa. Haastattelu kestää noin puoli tuntia ja se
voidaan tehdä myös etänä. Haastattelut tehdään nimettömänä ja vastaukset käsi-
tellään luottamuksellisesti. Haastattelut nauhoitetaan ja nauhoitteet säilytetään luki-
tussa kaapissa ja tuhotaan, kun opinnäytetyö on arvioitu ja hyväksytty. Opinnäyte-
työ julkaistaan Theseuksessa siten, ettei haastateltavia voi siitä tunnistaa. Tutki-
mukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Jos olet alaikäinen, näytähän tämän kutsun myös huoltajallesi.

Ilmoittautua voi sähköpostitse tai puhelimitse alla oleviin yhteystietoihin.

Tutkimuksen ohjaavina opettajina toimivat Saila Nevanen ja Ulla Saukkonen Metro-
polia ammattikorkeakoulusta.

Tervetuloa haastatteluun!

Sosionomiopiskelijat Leena Karhunen ja Irinja Martiskainen

leena.karhunen@metropolia.fi, puh. 050-350 8547

irinja.martiskainen@metropolia.fi

Haastattelun kysymykset

Puolistrukturoidun haastattelun kysymyksiä olivat:

1. Kuinka kauan olet opiskellut tässä oppilaitoksessa?
2. Opiskeletko alaa, joka oli ensisijainen hakuvaihtoehtosi?
3. Mitä ajattelet opiskelemastasi ammattialasta? Mikä siinä on parasta? Mikä haastavinta?
4. Miten olet viihtynyt? Miksi?
5. Mitkä tekijät vaikuttavat koulussa viihtyvyyteesi?
6. Oletko voinut vaikuttaa koulun asioihin? Mihin ja miten?
7. Mikä merkitys koulu yhteisöllä on opiskeluiden etenemiseen?
8. Miten vaikuttamista koulun asioihin voisi helpottaa?
9. Mikä voisi lisätä kouluviihtyvyyttäsi?
10. Mitä muuta haluaisit kertoa aiheeseen liittyen?

Tietosuojaseloste

Tietosuojaseloste tutkimuslupahakemukseen

Henkilötietojen rekisterinpitäjä ja rekisterinpitäjävastuu

Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan tahoja, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Rekisterinpitäjä on toimeksiantajaorganisaatio Keuda Nurmijärvi ja opinnäytetyöntekijät Leena Karhunen ja Irinja Martiskainen.

Rekisterinpitäjä/yhteisrekisterinpitäjät

Tässä Opinnäytetyöyhteistyössä/Projektissa käsiteltävien henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen ja keinot (esim. työvälineet, joilla henkilötietoja käsitellään) määrittää:

Opiskelijat Leena Karhunen ja Irinja Martiskainen ja toimeksiantajaorganisaatio Keuda Nurmijärvi yhdessä. Opiskelijat ja toimeksiantajaorganisaation Keuda Nurmijärvi ovat tietosuojalainsäädännössä tarkoitettuja yhteisrekisterinpitäjiä. Yhteisrekisterinpitäjien tarkat vastuut ja velvollisuudet on kuvattu rekisteröidyille tietosuojaselosteessa.

Emme kerää opinnäytetyötä varten mitään henkilötietoja.

Rekisterinpitäjien vastuut

Opinnäytetyön tekijät Leena Karhunen ja Irinja Martiskainen käyttävät Metropolian Office-ohjelmistoa ja tallentavat haastattelujen litteroinnit Metropolian pilvipalveluun, joka on tietosuojattu Metropolia ammattikorkeakoulun puolesta. (Metropolia Ammattikorkeakoulun tietosuojavastaava: Tuulia Aarnio, puhelin: + 358 40 844 0690, sähköposti: tuulia.aarnio@metropolia.fi, tietosuojavastaava@metropolia.fi)

Haastattelut nauhoitetaan sanelukoneella ja haastattelut anonymisoidaan myös haastattelussa ja nauhat säilytetään lukitussa kaapissa sekä ne hävitetään, kun opinnäytetyö on arvioitu ja hyväksytty.

Opinnäytetyön tekijät Leena Karhunen ja Irinja Martiskainen vastaavat haastateltavien henkilöiden oikeuksien toteutumisesta ja informoinnista tutkimuksen aikana. Tästä on tarkempi suunnitelma tutkimussuunnitelman eettisessä osiossa.